

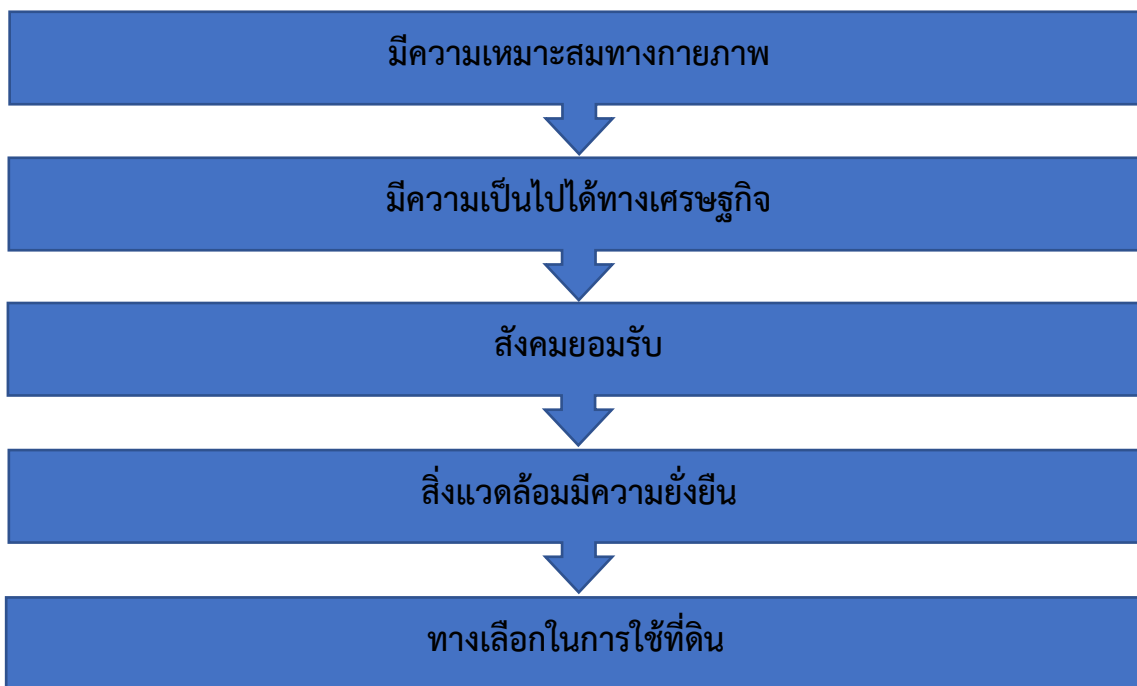
แผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน
สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 6 กรมพัฒนาที่ดิน

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยม” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักการดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ฉบับนี้

สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน

กันยายน

2564

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-3
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-7
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-10
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-13
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-3
3.3 ทรัพยากรดิน	3-9
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-7
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-14
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-14
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2532-2562	2-8
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-11
ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564	2-13
ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2563	2-14
ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2563	2-16
ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2562	2-19
ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-1
ตารางที่ 3-2 การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-2
ตารางที่ 3-3 บ่อบาดาล ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-4
ตารางที่ 3-4 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-11
ตารางที่ 3-5 สมบัติที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-12
ตารางที่ 3-6 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-15
ตารางที่ 5-1 ัั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	5-6
ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-2
ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-5
ตาราง 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565	7-3
ตาราง 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน	7-5
ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)	7-6

สารบัญรูป

รูป	หน้า
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-4
2-2 ความลาดชัน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-5
2-3 แผนภูมิประเทศ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-6
2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-9
2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-9
2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-12
2-7 สัดส่วนครุว์เรือนเกษตร ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564	2-14
2-8 รายได้-รายจ่ายของครุว์เรือนเฉลี่ย ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2-20
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-2
3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-3
3-3 แผนที่ลำนน้ำสาขาต่างๆ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-8
3-4 แผนที่ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-9
3-5 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-14
3-6 ทรัพยากรดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-16
3-7 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3-17
4-1 ที่ตั้งบ่อน้ำในไร่นาที่ดำเนินการก่อสร้างโดยกรมพัฒนาที่ดิน	4-3
4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4-6
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4-8
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-13
6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	6-14

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานิพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยม อำเภอมะเริ่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อวางแผนการใช้ที่ดินในตำบลแม่ยม อำเภอมะเริ่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ให้มีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเกิดความยั่งยืนในระบบการผลิตทางการเกษตร

1.2.2 เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในตำบล

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลแม่ยม อำเภอมะเริ่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทพวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขอบเขตการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางแผนนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลตำบลแม่ยวม อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เดิมทีมีฐานะเป็นสภาตำบล ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 และ 2552 ได้รับการยกฐานะให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบล ตามลำดับ

เทศบาลตำบลแม่ยวมตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ของอำเภอแม่สะเรียง ห่างจากอำเภอแม่สะเรียง ประมาณ 5 กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลแม่ยวมรวมทั้งหมด 284.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 179,383 ไร่

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลสบเมย และตำบลแม่สามแลบ อำเภอสบเมย

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง และตำบลแม่คะตวน อำเภอสบเมย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แม่น้ำสาละวิน ประเทศพม่า

การคมนาคมขนส่ง มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 251 กิโลเมตร แยกตามประเภทได้ดังนี้

ถนนของกรมทางหลวง จำนวน 1 สายทาง คือ

- ทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1194 สายเส้นทางแม่สะเรียง-แม่สามแลบ ระยะทางประมาณ 47 กิโลเมตร

ถนนเชื่อมระหว่างตำบล มีจำนวน 5 สายทาง คือ

- ถนนสายบ้านห้วยสิงห์ หมู่ที่ 4 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึงบ้านคอนฝิ่ง หมู่ที่ 5 ตำบลแม่คะตวน อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 2.80 กิโลเมตร

- ถนนสายบ้านคะปวง หมู่ที่ 8 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึงบ้านไร่ หมู่ที่ 5 ตำบลแม่สะเรียง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 2.00 กิโลเมตร

- ถนนสายบ้านจอมกิตติ หมู่ที่ 13 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึงบ้านหนองป่าแขม หมู่ที่ 10 ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 1.00 กิโลเมตร

- ถนนสายบ้านห้วยโผ หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึงบ้านแม่ทะลุ หมู่ที่ 5 ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร

- ถนนสายบ้านแม่สามแลบ หมู่ที่ 1 ตำบลแม่สามแลบ อำเภอ สบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึงบ้านท่าตาฝั่ง หมู่ที่ 7 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทาง 20 กิโลเมตร

ถนนของกรมทางหลวงชนบท มีจำนวน 2 สายทาง คือ

- ถนนสายบ้านทุ่งแล้ง หมู่ที่ 1 ตำบลแม่คง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถึงบ้านท่าตาฝั่ง หมู่ที่ 7 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 36 กิโลเมตร

- ถนนจากแยกทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1194 ถึงห้วยอมบ้านหม้อเกล้า หมู่ที่ 10 ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางประมาณ 10 กิโลเมตร

ถนนในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลแม่ยวม ได้แก่ ถนนในพื้นที่ของชุมชน จำนวน 13 หมู่บ้าน/ชุมชน รวมระยะทางทั้งหมดประมาณ 123.395 กิโลเมตร แยกเป็น

- ถนนแอสฟัลท์ (ลาดยาง) ระยะทางประมาณ 10.987 กิโลเมตร

- ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ระยะทางประมาณ 35.768 กิโลเมตร

- ถนนลูกรังระยะทางประมาณ 76.64 กิโลเมตร

ถนนอื่นๆ ได้แก่ ถนนเรียบคลองชลประทาน ผ่านพื้นที่ชุมชนพื้นราบไปตามถนนทางหลวงหมายเลข 1194 สายแม่สะเรียง – แม่สามแลบ (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม, 2563)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 13 หมู่บ้าน ดังนี้ (เทศบาลตำบลแม่ยวม, 2563)

หมู่ที่ 1 บ้านน้ำดิบ

หมู่ที่ 2 บ้านห้วยวอก

หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งแพม

หมู่ที่ 4 บ้านห้วยสิงห์

หมู่ที่ 5 บ้านห้วยทราย

หมู่ที่ 6 บ้านห้วยไผ่

หมู่ที่ 7 บ้านท่าตาฝั่ง

หมู่ที่ 8 บ้านคะปวง

หมู่ที่ 9 บ้านแม่กองแป

หมู่ที่ 10 บ้านแม่กองคา

หมู่ที่ 11 บ้านห้วยบง

หมู่ที่ 12 บ้านแพะคะปวง

หมู่ที่ 13 บ้านจอมกิตติ

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

เมืองแม่สะเรียงมีชื่อในประวัติศาสตร์ว่า เมืองยวมใต้ หรือ เมืองยวม เคยเป็นที่ตั้งชุมชนมาไม่น้อยกว่า 600 ปี ชาวพม่าเรียกชื่อเมืองแห่งนี้ว่า “เมงลงยี” แปลว่าเมืองแห่งแร่หินใหญ่ จากพงศาวดารโยนก (พ.ศ. 1900) และเป็นเมืองหน้าด่านที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา อำเภอแม่สะเรียง เป็นหนึ่งใน ๗ อำเภอของจังหวัดแม่ฮ่องสอน จัดเป็นอำเภอที่มีความสำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากมีที่ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัด (อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน) มากถึงประมาณ ๑๖๔ กิโลเมตร โดยสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหุบเขาสลับซับซ้อน ประกอบกับเป็นอำเภอที่ติดกับชายแดนไทยพม่า และเป็นเมืองผ่านไปยังอำเภออื่นๆของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

แม่สะเรียงเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่กำลังได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ด้วยมีธรรมชาติขุนเขา ป่าไม้อันพิสุทธิ์สมบูรณ์ นอกจากนั้นยังมีวัฒนธรรมของชนเผ่าและประเพณีของท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ สำหรับนักท่องเที่ยวที่อยากจะหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของสังคมเมือง ลองแวะเข้าไปสัมผัสเมืองแม่สะเรียง ที่แวดล้อมด้วยป่าเขาเขียวขจีและย้อนรำลึกถึงอดีตของเมืองหน้าด่านแห่งอาณาจักรล้านนา เมืองแห่งนี้เปรียบเสมือนประตูสู่แม่ฮ่องสอน เพราะเมื่อเดินทางมาจากเชียงใหม่ ตามถนนสาย ๑๐๘ จากอำเภอฮอดก็จะถึงแม่สะเรียงก่อน คนที่เดินทางจะเข้าแม่ฮ่องสอนก็จะได้ผ่าน ๑,๘๖๔ โค้งบนเส้นทางนี้ที่สวยงามด้วยแมกไม้ธรรมชาติสองข้างทาง

ตำบลแม่ยวม เป็นตำบลในเขตการปกครองของอำเภอแม่สะเรียงประชากรส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก โดยมีวัดและสำนักสงฆ์ไว้สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จำนวน 15 แห่ง รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ มีโบสถ์ จำนวน 4 แห่ง และมีประเพณีสำคัญของชุมชนในตำบลแม่ยวม ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ทำบุญเทศน์มหาชาติ ประเพณีมัดมือ ประเพณีคริสตมาส ประเพณีลอยกระทง

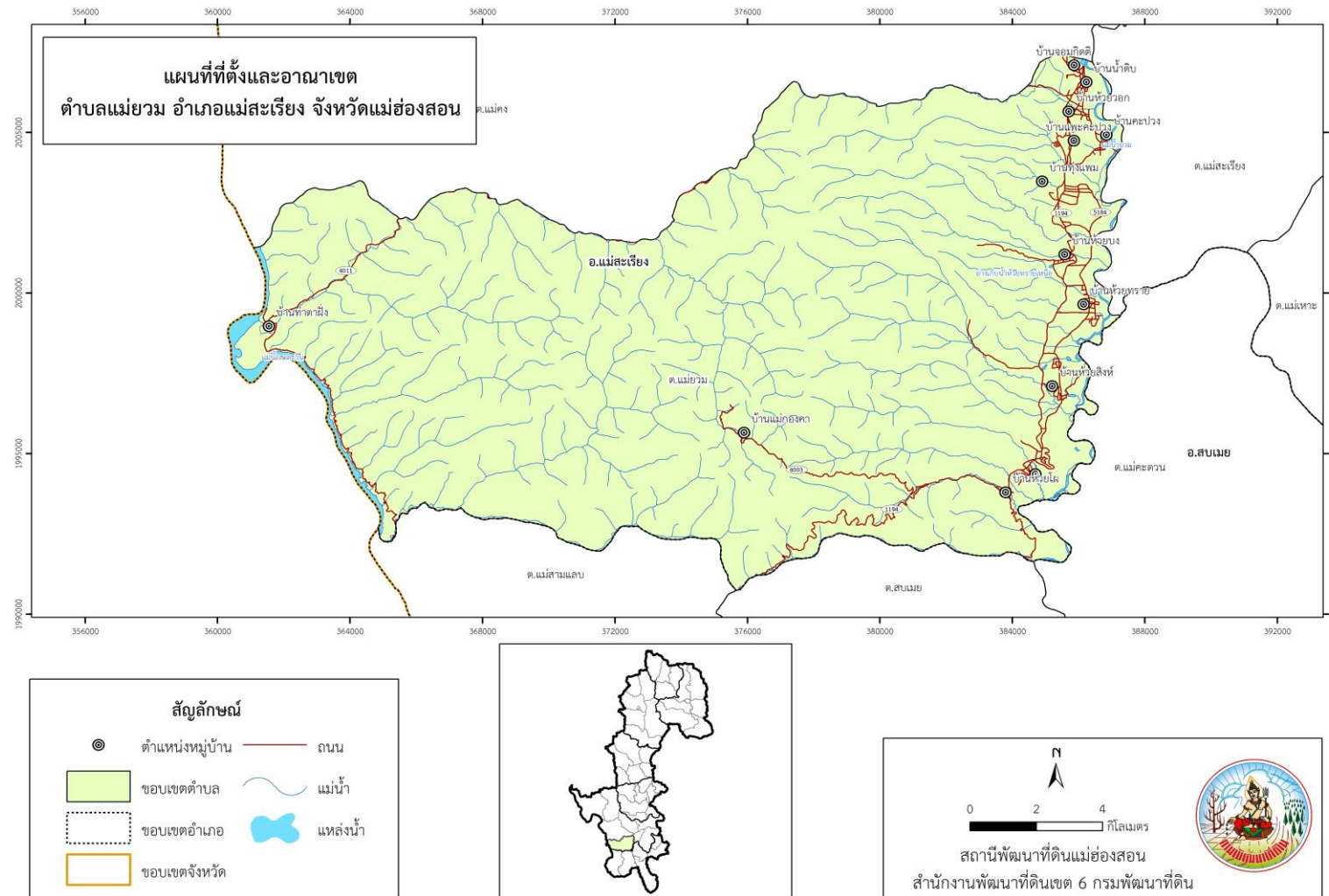
(เทศบาลตำบลแม่ยวม, 2563)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ตำบลแม่ยวม มีเนื้อที่รวมทั้งหมดประมาณ 284.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 177,813 ไร่ มีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 200-900 เมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่ร้อยละ 85 โดยประมาณ เป็นป่าไม้และภูเขาสูง ไปจนจรดแม่น้ำสาละวินทางทิศตะวันตก โดยมีแม่น้ำยวมไหลผ่านทางด้านทิศตะวันออก โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 48.55 รองลงมาเป็นความลาดชัน 35-50 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 24.55 ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 13.08 และ พื้นที่ความลาดชัน 2-20 เปอร์เซ็นต์ คิดเป็นร้อยละ 13.82 ตามลำดับ นอกจากนี้ร้อยละ 15 เป็นที่ราบหุบเขา ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำการเกษตร (รูปที่ 2-1 รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

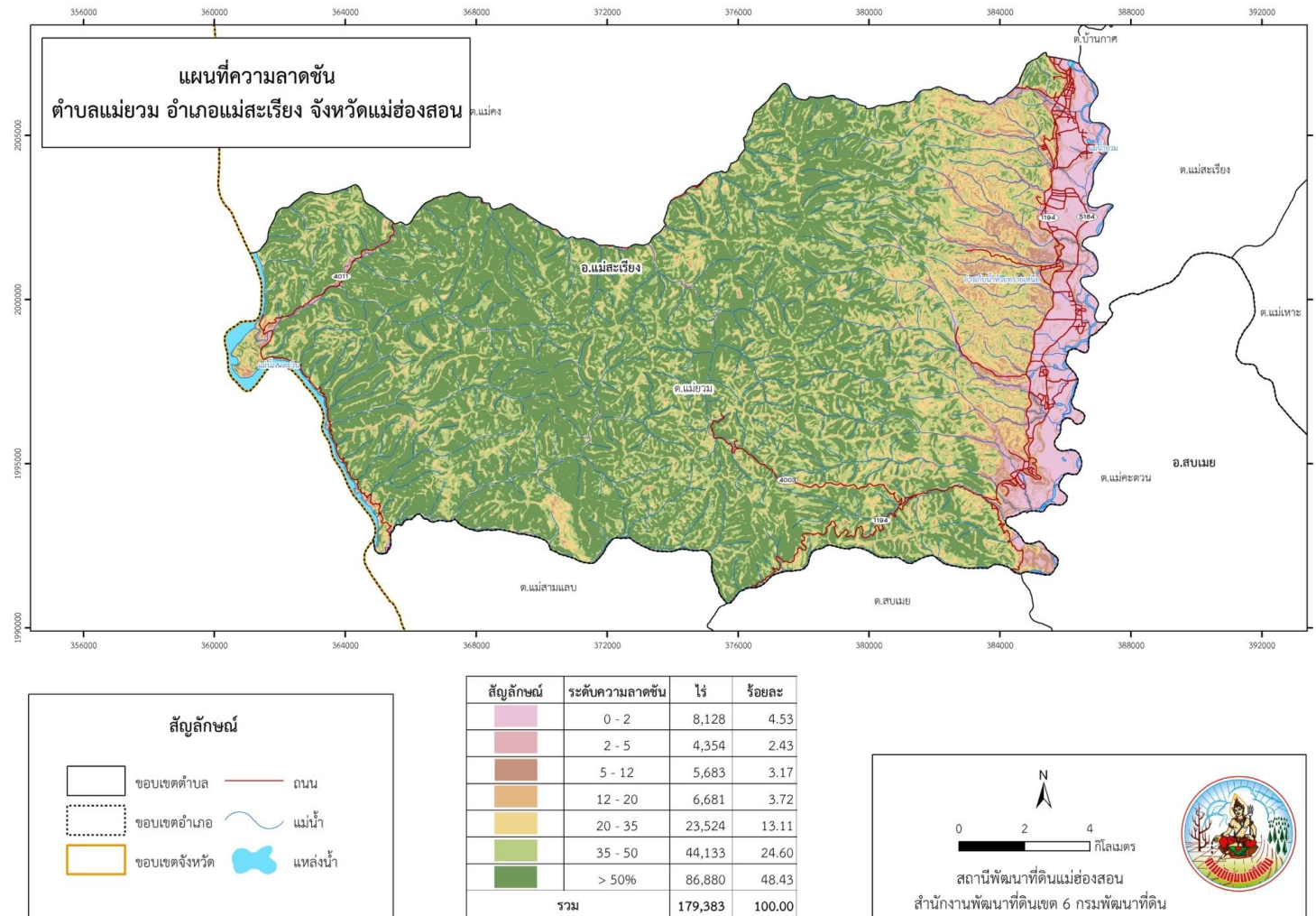

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

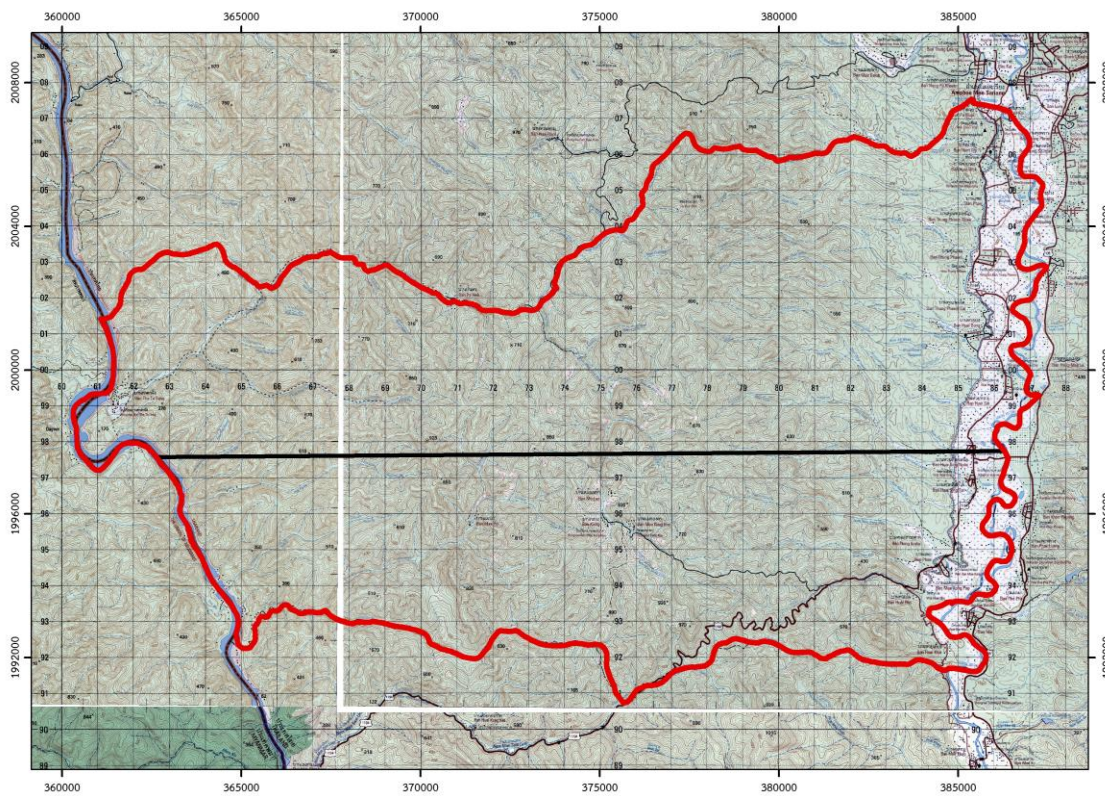
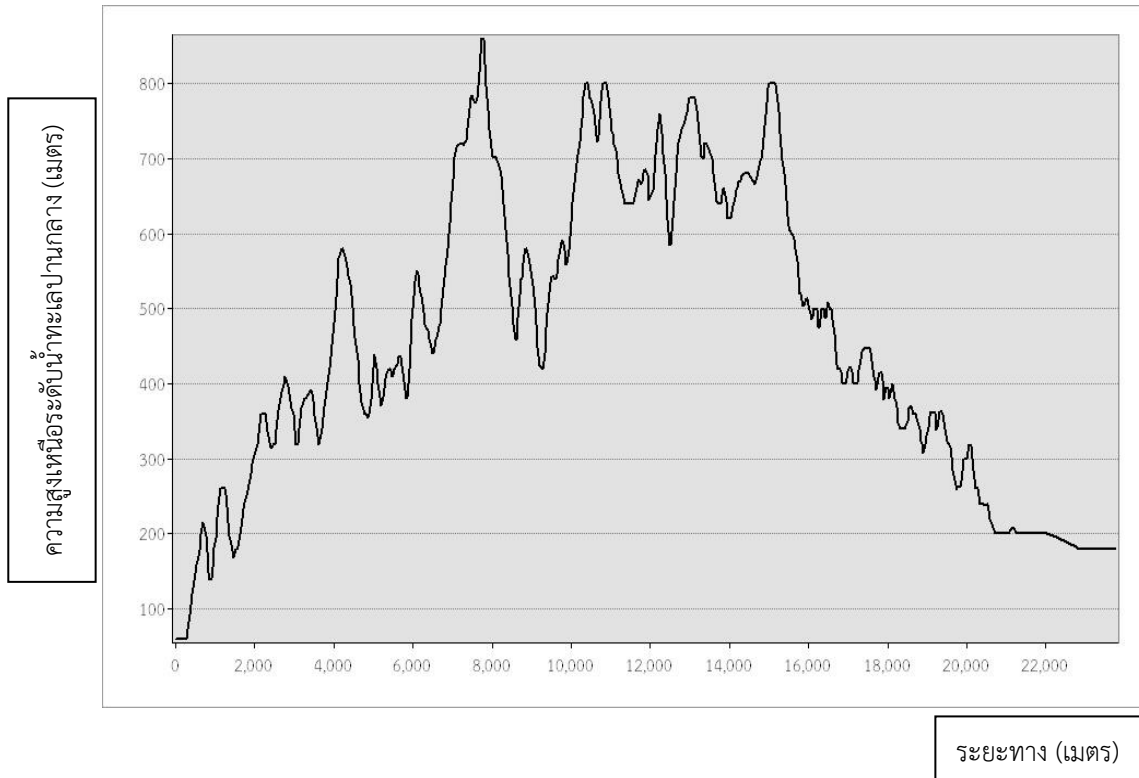
แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ววม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-3 แผนภูมิประเทศ ตำบลแม่ววม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

สภาพอากาศทั่วไป ลักษณะอากาศของจังหวัดแม่ฮ่องสอน ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งทั่วไปกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีฝนตกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดแม่ฮ่องสอน พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง เดือนที่มีอากาศหนาว ที่สุดคือเดือนมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาเกือบทั้งสิ้น มีที่ราบเพียงเล็กน้อย และมีบางส่วนเป็นป่าทึบแต่ไม่หนาแน่นนัก จึงทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 25.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดอยู่ในเดือนเมษายน ส่วนฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.4 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์

2.5.4 ฝน

จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีฝนทั้งจังหวัดเฉลี่ยตลอดปีประมาณ 1,310.6 มิลลิเมตร และมีวันฝนตก ประมาณ 140 วัน พื้นที่บริเวณอำเภอเมือง อำเภอปางมะผ้า และอำเภอปาย มีฝนเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดประมาณ 1,400 -1,450 มิลลิเมตร ส่วนพื้นที่บริเวณอำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง อำเภอสบเมย มีฝนต่ำสุด เฉลี่ยประมาณ 1,100 – 1,200 มิลลิเมตร เดือนที่มีฝนตกเฉลี่ยสูงสุดของจังหวัดนี้คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ยประมาณ 250.1 มิลลิเมตร และมีวันฝนตกประมาณ 25 วัน

(กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีตรวจอากาศแม่ฮ่องสอน ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน

(ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-4 ถึง รูปที่ 2-5)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2532-2562

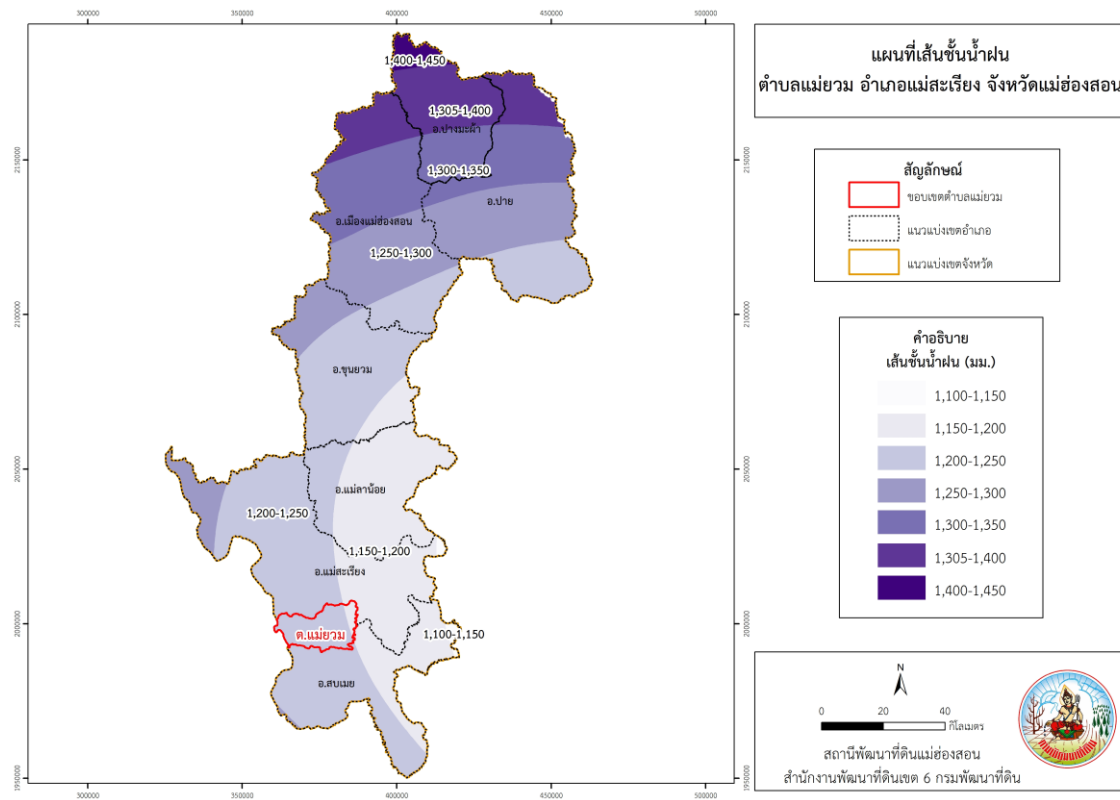
เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ ฝนตก (วัน)	การระเหยและ การคายน้ำ อ้างอิง (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	14.4	29.9	20.8	76.0	11.3	1.5	47.1	11.1
ก.พ.	14.7	33.3	22.7	66.0	7.2	1.1	50.7	7.1
มี.ค.	18.1	36.8	26.7	57.0	22.3	2.5	69.1	21.5
เม.ย.	22.8	38.9	30.3	56.0	56.4	5.9	84.0	51.3
พ.ค.	23.8	36.1	29.1	71.0	180.0	17.2	81.8	128.2
มิ.ย.	23.9	33.5	27.9	80.0	183.8	21.9	74.1	129.7
ก.ค.	23.6	32.3	27.1	83.0	229.3	24.7	72.5	145.2
ส.ค.	23.4	32.1	27.0	84.0	250.1	25.4	69.8	150.0
ก.ย.	23.3	32.9	27.1	83.0	201.5	20.1	64.5	136.5
ต.ค.	21.4	32.7	26.5	82.0	117.7	13.1	60.8	95.5
พ.ย.	19.3	30.9	24.2	80.0	39.3	4.9	50.7	36.8
ธ.ค.	16.1	28.9	21.3	79.0	11.7	1.8	47.1	11.5
เฉลี่ย	20.4	33.2	25.9	74.8	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,310.6	140.1	772.2	924.4

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

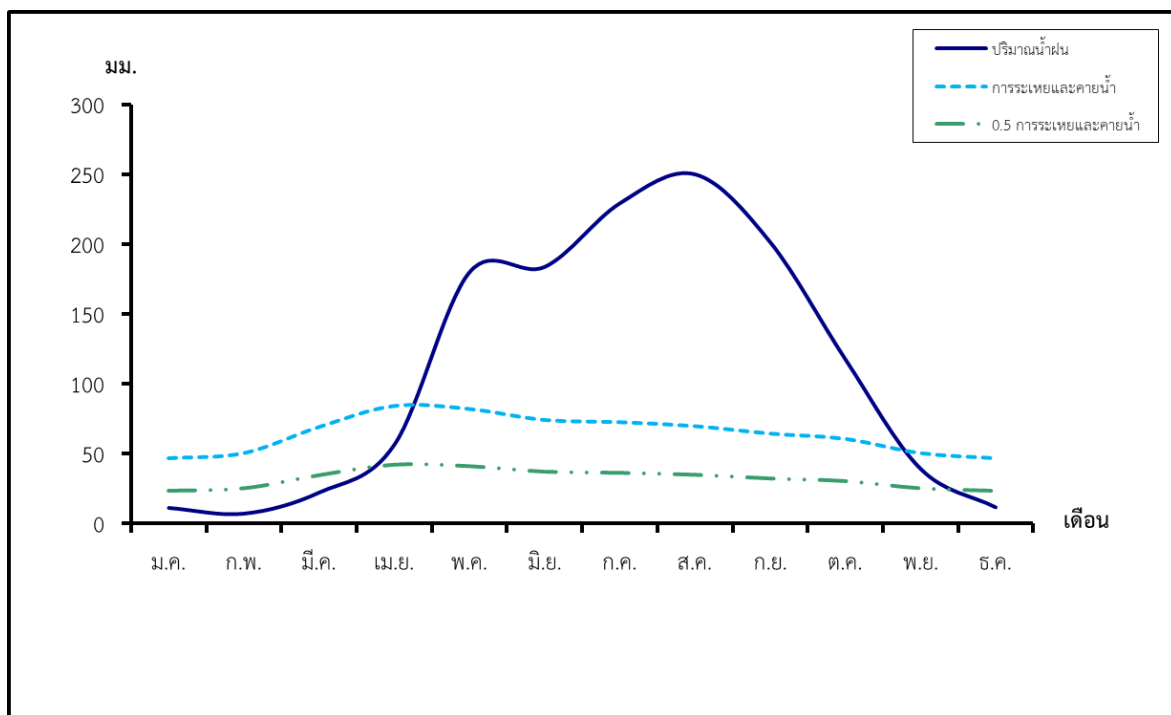
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2563) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,667 ไร่ หรือร้อยละ 2.04 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 18,513 ไร่ หรือร้อยละ 10.33 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
  - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 8,972 ไร่ หรือร้อยละ 5.00 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาข้าว+ข้าวโพด
  - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 4,526 ไร่ หรือร้อยละ 2.53 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง ข้าวโพด ถั่วเหลือง ข้าวไร่
  - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 389 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สัก
  - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 398 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรมลำไย
  - 2.5) พืชไร่ มีเนื้อที่ 4,228 ไร่ หรือร้อยละ 2.36 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่หมุนเวียนร้าง ข้าวโพด(ไร่หมุนเวียน) ข้าวไร่(ไร่หมุนเวียน) ข้าวไร่(ไร่หมุนเวียน)/พริก(ไร่หมุนเวียน)
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 153,961 ไร่ หรือร้อยละ 85.83 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบสมบูรณ์
- 4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 1,727 ไร่ หรือร้อยละ 0.97 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พุ่มหญ้า สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม หาดทราย
- 5) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,515 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 ของพื้นที่ตำบล (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)

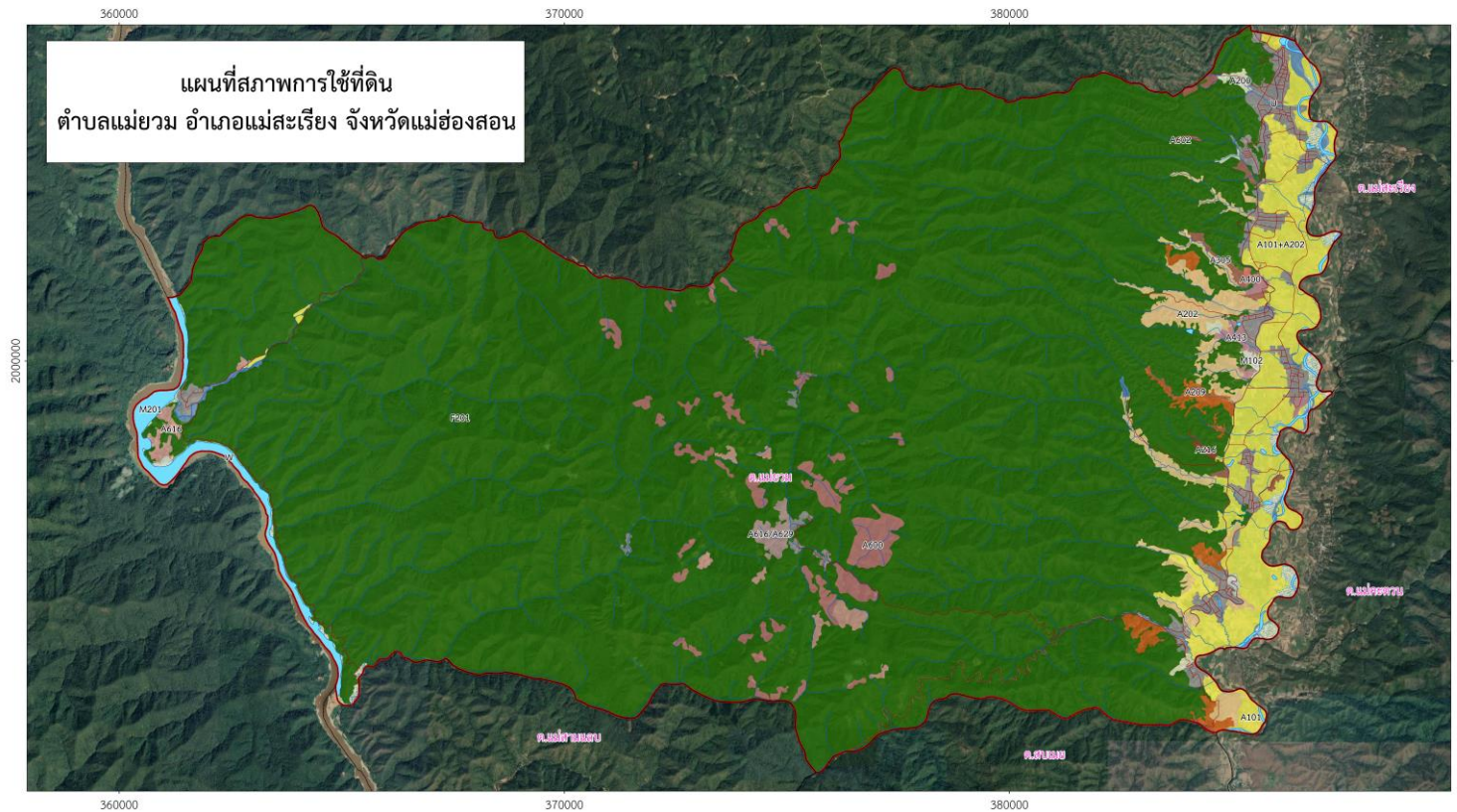
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,667	2.04
A	พื้นที่เกษตรกรรม	18,513	10.33
A101	นาข้าว	642	0.36
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	8,330	4.64
A200	ไร่ร้าง	248	0.14
A202	ข้าวโพด	3,079	1.72
A209	ถั่วเหลือง	1,136	0.63
A216	ข้าวไร่	63	0.04
A305	สั๊ก	389	0.22
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	68	0.04
A413	ลำไย	330	0.18
A600	ไร่มุมนเวียนร้าง	3,032	1.69
A602	ข้าวโพด(ไร่มุมนเวียน)	30	0.02
A616	ข้าวไร่(ไร่มุมนเวียน)	784	0.44
A616/A629	ข้าวไร่(ไร่มุมนเวียน)/พริก(ไร่มุมนเวียน)	382	0.21
F	พื้นที่ป่าไม้	153,961	85.83
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	153,961	85.83
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	1,727	0.96
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	177	0.10
M201	พื้นที่ลุ่ม	1,175	0.66
M601	หาดทราย	375	0.21
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,515	0.84
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		179,383	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2563)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่วาม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน
ตำบลแม่วาม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

สัญลักษณ์

- แนวแบ่งเขต
- ระหว่างตำบล
- ขอบเขต
- ตำบลแม่วาม
- ถนน
- ทางน้ำ

สัญลักษณ์	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ	สัญลักษณ์	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ	สัญลักษณ์	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
A101	นาข้าว	642	0.36	A600	ไม่สร้าง/เสื่อมโทรม	68	0.04	M102	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์/ไม่เหมาะสม	177	0.10
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	8,330	4.64	A413	ลำไย	330	0.18	M201	พื้นที่ชุ่ม	1,175	0.66
A200	ไร่ร้าง	248	0.14	A600	ไร่หมุนเวียนร้าง	3,032	1.69	M601	หาดทราย	375	0.21
A202	ข้าวโพด	3,079	1.72	A602	ข้าวโพด(ไร่หมุนเวียน)	30	0.02	U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,667	2.04
A209	ถ่านหิน	1,136	0.63	A616	ข้าวโพด(ไร่หมุนเวียน)	784	0.44	W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,515	0.84
A216	ข้าวไร่	63	0.04	A616/A629	ข้าวไร่(ไร่หมุนเวียน)/พริก(ไร่หมุนเวียน)	382	0.21				
A305	ลิก	389	0.22	F201	ป่าไม้ดัดแปลง	153,961	85.83				
				รวมเนื้อที่ทั้งหมด		179,383	100.00				

รูปที่ 2-6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลแม่วาม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2564 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลแม่ยวม มีประชากรรวม 10,072 คน แยกเป็นชาย 5,028 คน หญิง 5,044 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,223 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,533 ครัวเรือน หรือร้อยละ 36.30 เป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 2,690 ครัวเรือน หรือร้อยละ 63.70 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4 และรูปที่ 2-7

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลแม่ยวม	4,223	5,028	5,044	10,072
หมู่ที่ 1 บ้านน้ำดิบ	334	291	311	602
หมู่ที่ 2 บ้านห้วยวอก	271	319	325	644
หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งแพม	431	453	456	909
หมู่ที่ 4 บ้านห้วยสิงห์	343	445	496	941
หมู่ที่ 5 บ้านห้วยทราย	464	430	463	893
หมู่ที่ 6 บ้านห้วยโผ	390	454	426	880
หมู่ที่ 7 บ้านท่าตาฝั่ง	278	536	471	1,007
หมู่ที่ 8 บ้านกะปวง	285	312	322	634
หมู่ที่ 9 บ้านแม่กองแป	270	376	371	747
หมู่ที่ 10 บ้านแม่กองคา	226	300	289	589
หมู่ที่ 11 บ้านห้วยบง	237	290	294	584
หมู่ที่ 12 บ้านแพะกะปวง	376	481	497	978
หมู่ที่ 13 บ้านจอมกิตติ	282	341	323	664

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอแม่สะเรียง (2563)

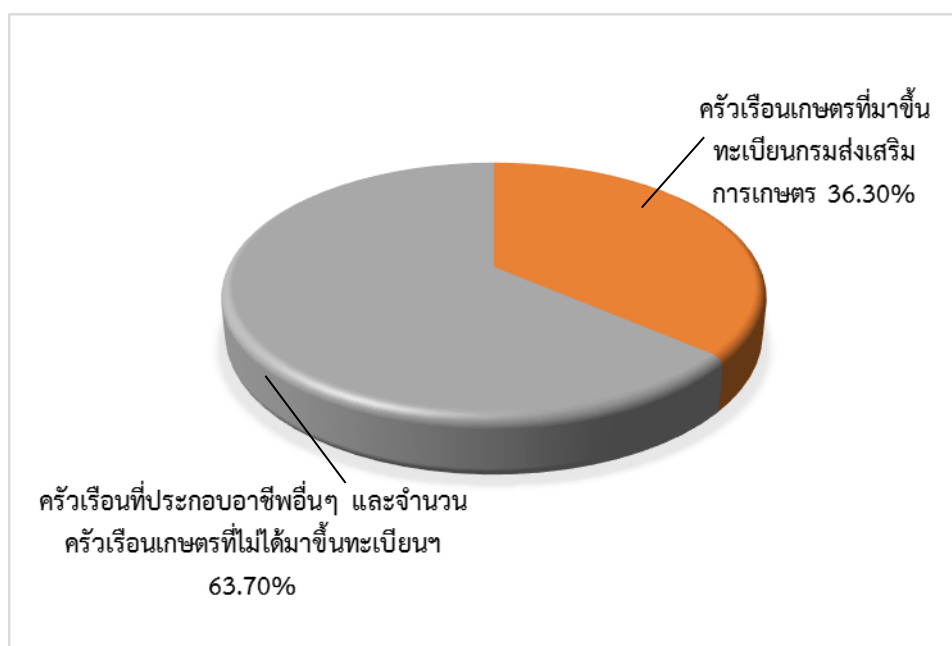

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลแม่ยม อำเภอมะเริ่ง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2563

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	4,223	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,533	36.30
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	2,690	63.70

ที่มา: 1) สำนักทะเบียนอำเภอมะเริ่ง (2563)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

รูปที่ 2-7 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลแม่ยม อำเภอมะเริ่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2564

2) สภาพทั่วไป

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านหรือชุมชน ปี 2563 สภาพทั่วไปของตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้แก่ แหล่งน้ำ โครงสร้างพื้นฐาน การประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญ การคมนาคมขนส่ง ตำบลแม่ยวม มีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1194 (แม่สะเรียง-แม่สามแลบ) ถนนเชื่อมระหว่างตำบล มีจำนวน 5 สายทาง ถนนของกรมทางหลวงชนบท มีจำนวน 2 สายทาง ถนนในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลแม่ยวม ได้แก่ ถนนในพื้นที่ของชุมชน จำนวน 13 หมู่บ้าน/ชุมชน ถนนอื่นๆ ได้แก่ ถนนเรียบคลองชลประทาน ผ่านพื้นที่ชุมชนพื้นราบไปตามถนนทางหลวงหมายเลข 1194 สายแม่สะเรียง – แม่สามแลบ

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลแม่ยวม มีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาหมู่บ้าน 45 แห่ง ฝายน้ำล้น 5 แห่ง บ่อน้ำบาดาล 27 บ่อ บ่อน้ำตื้น 396 บ่อ บ่อโยก 8 บ่อ อ่างเก็บน้ำ 2 แห่ง และสระน้ำ 4 แห่ง

- แหล่งน้ำตามธรรมชาติ แม่น้ำ 1 แห่ง ห้วย 11 แห่ง และหนอง 11 แห่ง

4) สถาบันการศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ ร.ร บ้านกะปวง, ร.ร บ้านทุ่งแพม, ร.ร บ้านแม่กองแป, ร.ร บ้านแม่กองคา, ร.ร บ้านท่าตาฝั่ง

- โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส) จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ ร.ร ชุมชนบ้านน้ำดิบ, ร.ร บ้านห้วยสิงห์, ร.ร บ้านห้วยไผ่, ร.ร บ้านห้วยทราย

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลแม่ยวม บ้านห้วยทราย บ้านห้วยไผ่ บ้านห้วยสิงห์ บ้านแม่กองแป

- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) จำนวน 1 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (บ้านน้ำดิบ)

- วัด, สำนักสงฆ์ จำนวน 15 แห่ง

- โบสถ์คริสต์จักร จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โบสถ์คริสต์จักรบ้านห้วยทราย บ้านท่าตาฝั่ง บ้านแม่กองแป บ้านแม่กองคา

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านน้ำดิบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับตำบลบ้านห้วยสิงห์

- แหล่งเรียนรู้ สวนสาธารณะ และลานกีฬาชุมชน จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วิฑูชุมชน ตำบลแม่ยวม ห้องสมุดตำบลแม่ยวม ลานกีฬาทุกชุมชน ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ๑๓ แห่ง

- ไฟฟ้า ประชากรมีไฟฟ้าใช้ จำนวน ๒,๓๒๗ ครัวเรือน มีครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ จำนวน ๒๑๙ ครัวเรือน

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่ตำบลแม่ยวม มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ล่องแม่น้ำสาละวิน (ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านท่าตาฝั่งหมู่ที่ 7) พระธาตุจอมกิตติ (ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านจอมกิตติหมู่ที่ 13) พระธาตุดงคำ (ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านน้ำดิบหมู่ที่ 1) ต้นสักใหญ่ (หน่วยพิทักษ์อุทยานที่ สว.3 บ้านห้วยบงหมู่ที่ 11)

ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 สภาพสังคมในพื้นที่ของตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2563

สภาพสังคม	จำนวน (แห่ง)
แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	
ปะปาหมู่บ้าน	45
ฝายน้ำล้น	5
บ่อน้ำบาดาล	27
บ่อน้ำตื้น	396
บ่อโยก	8
อ่างเก็บน้ำ	2
สระน้ำ	4
แหล่งน้ำตามธรรมชาติ	
แม่น้ำยวม	1
ลำห้วย	11
หนองน้ำ	11
สถาบันการศึกษา	
โรงเรียนระดับประถมศึกษา	5
โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น (ขยายโอกาส)	4
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	5
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)	1
โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะในหมู่บ้าน(แห่ง)	
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	2
วัด, สำนักสงฆ์	15
โบสถ์คริสต์จักร	4
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน	13
ไฟฟ้า	2,327
ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์	219
สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ	
วัด	2
แม่น้ำสาละวิน	1
ต้นสักใหญ่	1

ที่มา: เทศบาลตำบลแม่ยวม (2563)

7) หมอদিনอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลแม่ยวมมีจำนวน 13 ราย คือ

1. นายทัพ มหาชัย	หมอดินอาสาประจำตำบลน้ำดิบ
2. นายสม เสมอดี	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านห้วยวอก
3. นายจรูญ สุธรรม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านทุ่งแพม
4. นายศรียนต์ ดวงทิพย์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านห้วยสิงห์
5. นายทา จุ่มปาดง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านห้วยทราย
6. นายคำมูล สิงขรบรรจง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านห้วยไผ่
7. นายสว่าง ชมาจิตอาภรณ์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านท่าต่าฝั่ง
8. นายคำชาติ ผาปิวัน	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านคะปวง
9. นายเชิด คำยะเดช	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านแม่กองแป
10. นายจาติ ปองผาติ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านแม่กองคา
11. นายมงคล คำงาม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านห้วยบง
12. นายวันชัย เผือกพาคำ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านแพะคะปวง
13. นายศร ศรีวิชัย	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านจอมกิตติ

(กรมพัฒนาที่ดิน, 2563)

8) การถือครองที่ดิน

การถือครองที่ดินในภาพรวม พื้นที่ถือครองในที่ราบสามารถจำแนกได้เป็นกลุ่มใหญ่ๆ คือ โฉนด และ นส.3 ประชากรตำบลแม่ยวมจำนวน 10,072 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ยคนละ 0.94 ไร่

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของชุมชนในตำบลแม่ยวม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงไก่ เลี้ยงควาย เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา สัตว์ปีก และประชากรบางส่วนมีอาชีพ รับจ้างทั่วไป ค้าขาย รับราชการ และประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลแม่ยวม ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำไร่ ทำสวน ประชากรบางส่วนหลังจากทำการเกษตรประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทอผ้า พื้นบ้าน และค้าขาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ แม่น้ำสาละวิน วัดพระธาตุจอมกิตติ วัดพระธาตุดงคำ ต้นสักใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกข้าว ข้าวโพด พริก ลำไย รองลงมาได้แก่ อาชีพการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ เป็ด โค สุกร และสัตว์น้ำ

9.1.2) ด้านอุตสาหกรรม ตำบลแม่ยวมมีอุตสาหกรรมขนาดเล็กสำหรับจัดจำหน่ายสินค้าให้แก่คนในพื้นที่เป็นหลัก เช่น โรงกลั่นสุรา โรงสี

9.2) ด้านแรงงาน แรงงานโดยส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพในพื้นที่ตำบลแม่ยวมเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในเขตตำบลแม่ยวมเดิม ร้อยละ ๘๐ และมีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นลำดับแรก นอกจากนี้บางส่วนยังประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ และประกอบธุรกิจส่วนตัว และอื่นๆ รองลงมาตามลำดับ

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

ในพื้นที่ตำบลแม่ยวม มีแหล่งน้ำสำหรับการทำการเกษตรไม่เพียงพอ เนื่องจากสภาพเนื้อดินโดยส่วนใหญ่มีทรายปนมากกว่า 70 เปอร์เซ็นต์ ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้มากนัก ส่วนใหญ่อาศัยแหล่งน้ำลำห้วยน้อยใหญ่ในพื้นที่ เป็นหลักในการทำการเกษตร ดังนั้นพืชที่นิยมปลูกในบริเวณนี้จึงเป็นพืชที่สามารถเจริญเติบโตได้ดี โดยไม่พึ่งพาน้ำมากนัก ยกตัวอย่างเช่น ข้าวโพด (องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยวม, 2563)

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

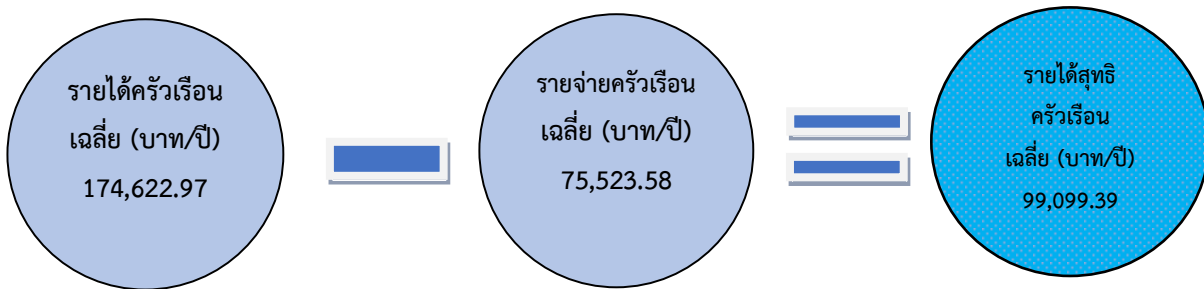
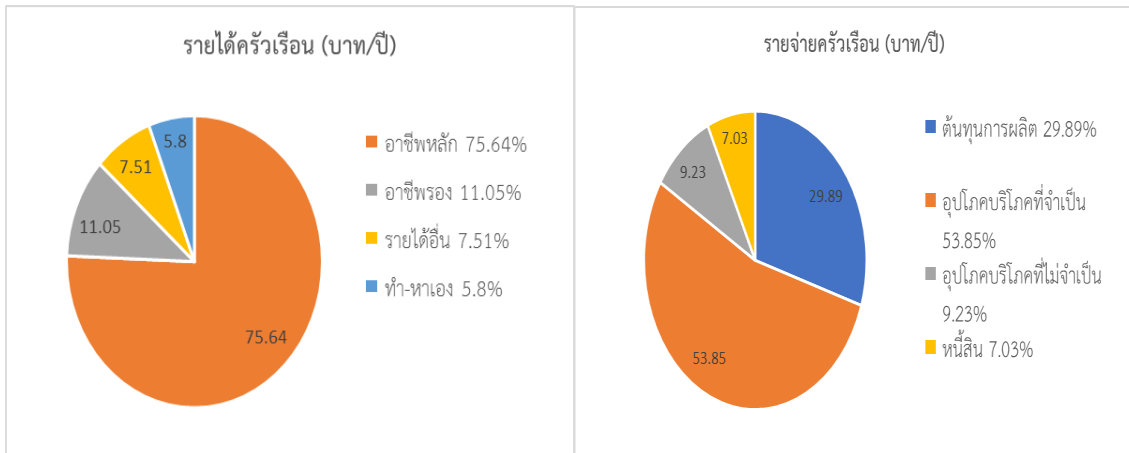
จากข้อมูลพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2562 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 174,622.97 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 62,862.40 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 75,523.58 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 27,187.68 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 99,099 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 35,675 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-6 และรูปที่ 2-8 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

ตารางที่ 2-6 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ปี 2562

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลแม่ยวม	132,082.09	19,287.38	13,120.66	10,132.83	174,622.97	62,862.40	75,523.58	27,187.68
หมู่ที่ 1 บ้านน้ำดิบ	164,750.65	22,154.05	25,077.83	16,394.27	228,376.81	85,180.86	127,695.14	47,628.23
หมู่ที่ 2 บ้านห้วยวอก	195,861.38	18,816.69	14,562.90	5,623.66	234,864.53	80,748.28	84,633.06	29,097.50
หมู่ที่ 3 บ้านทุ่งแพม	122,113.57	40,887.02	22,266.94	14,756.65	200,024.19	78,207.13	88,342.86	34,541.03
หมู่ที่ 4 บ้านห้วยสิงห์	119,233.22	35,163.25	26,915.19	7,680.57	188,992.23	72,570.96	106,231.77	40,791.85
หมู่ที่ 5 บ้านห้วยทราย	150,668.04	594.80	5,858.74	10,843.12	167,964.69	64,088.66	41,469.37	15,823.06
หมู่ที่ 6 บ้านห้วยไผ่	145,738.49	8.40	1,802.52	3,264.71	150,814.12	54,799.63	38,173.91	13,870.82
หมู่ที่ 7 บ้านท่าต่าฝั่ง	162,862.75	40,852.94	23,683.33	38,230.48	265,629.50	76,107.33	121,512.34	34,815.33
หมู่ที่ 8 บ้านกะปวง	118,620.95	37,299.84	13,778.84	13,233.86	182,933.49	66,361.67	98,606.35	35,770.83
หมู่ที่ 9 บ้านแม่กองแป	119,311.22	39,662.76	16,748.98	20,979.59	196,702.55	62,283.84	114,778.06	36,343.30
หมู่ที่ 10 บ้านแม่กองคา	88,530.20	23,751.68	24,005.37	19,120.81	155,408.05	53,850.70	117,775.17	40,810.47
หมู่ที่ 11 บ้านห้วยบง	115,974.21	0.00	3,027.67	0.00	119,001.89	41,954.10	39,597.48	13,960.09
หมู่ที่ 12 บ้านแพะกะปวง	126,263.19	1,974.73	0.00	0.00	128,237.91	41,977.16	28,200.55	9,231.12
หมู่ที่ 13 บ้านจอมกิตติ	94,493.76	735.82	0.00	0.00	95,229.59	41,515.82	24,768.30	10,797.87

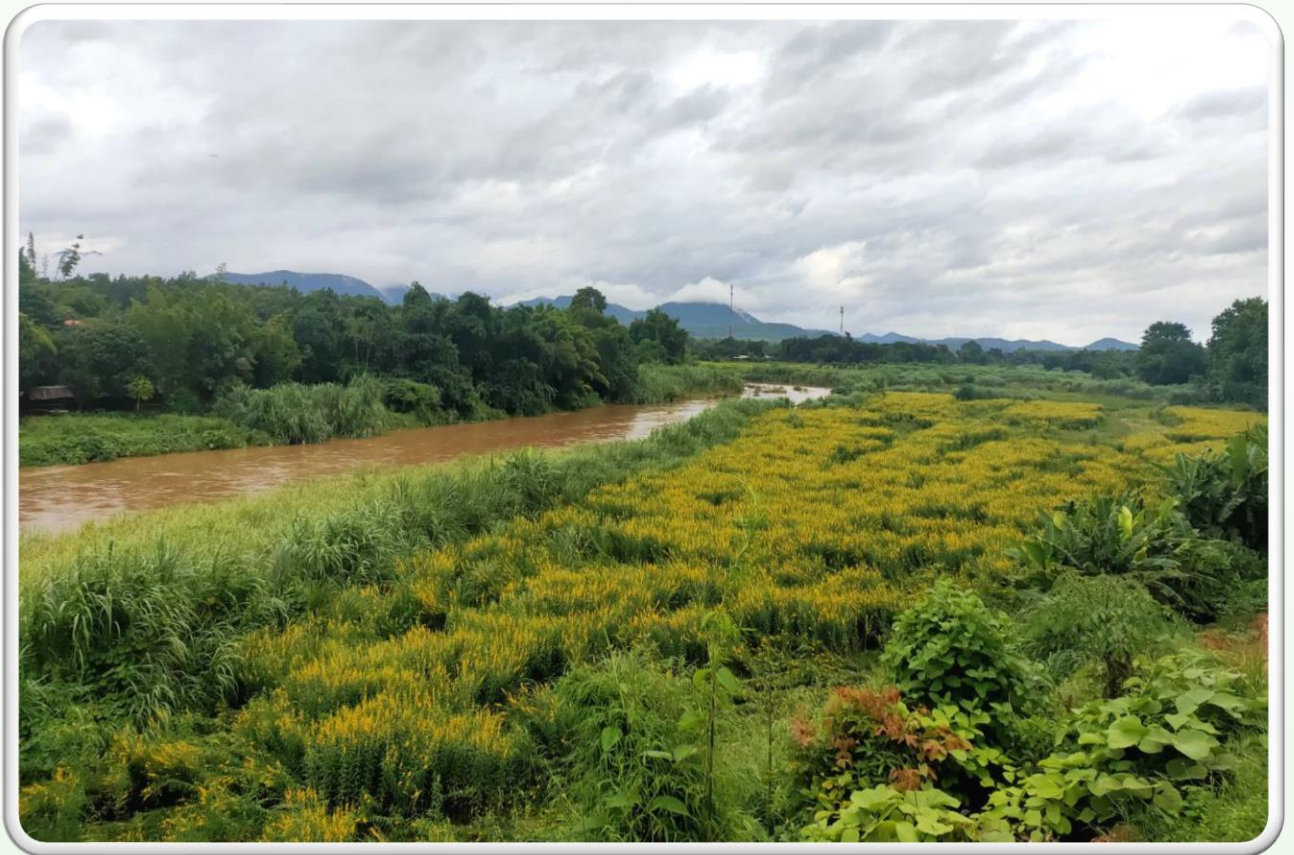
ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2562)

รูปที่ 2-8 รายได้-รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย ตำบลแม่ยม อำเภอมะเริ่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ อุทยานแห่งชาติสาละวิน มีเนื้อที่ 132,635 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยวมฝั่งขวา มีเนื้อที่ 21,052 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าสาละวิน มีเนื้อที่ 5,388 ไร่ และพื้นที่นอกเขตป่า 20,308 ไร่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1,รูปที่ 3-2

จำแนกเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ พบว่าประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตร (โซน A) มีเนื้อที่ 13 ไร่ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (โซน C) มีเนื้อที่ 151,071 ไร่ เขตพื้นที่ป่าเพื่อการเศรษฐกิจ (โซน E)มีเนื้อที่ 7,935 ไร่ และพื้นที่กันออก (โซน XXX) มีเนื้อที่ 56 ไร่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2

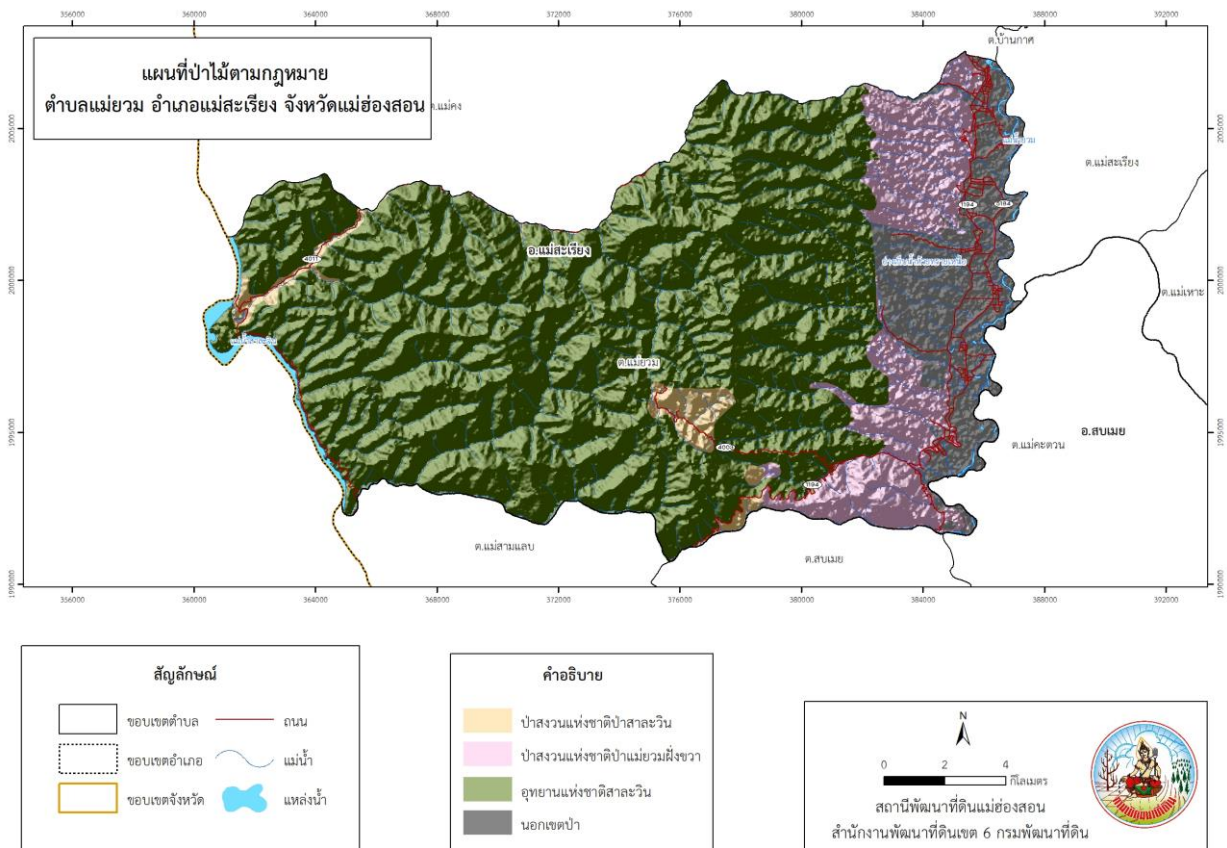
ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เนื้อที่(ไร่)	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
อุทยานแห่งชาติสาละวิน	132,635	73.94
ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ยวมฝั่งขวา	21,052	11.74
ป่าสงวนแห่งชาติป่าสาละวิน	5,388	3.00
นอกเขตป่า	20,308	11.32
รวม	179,383	100.00

ตารางที่ 3-2 การใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

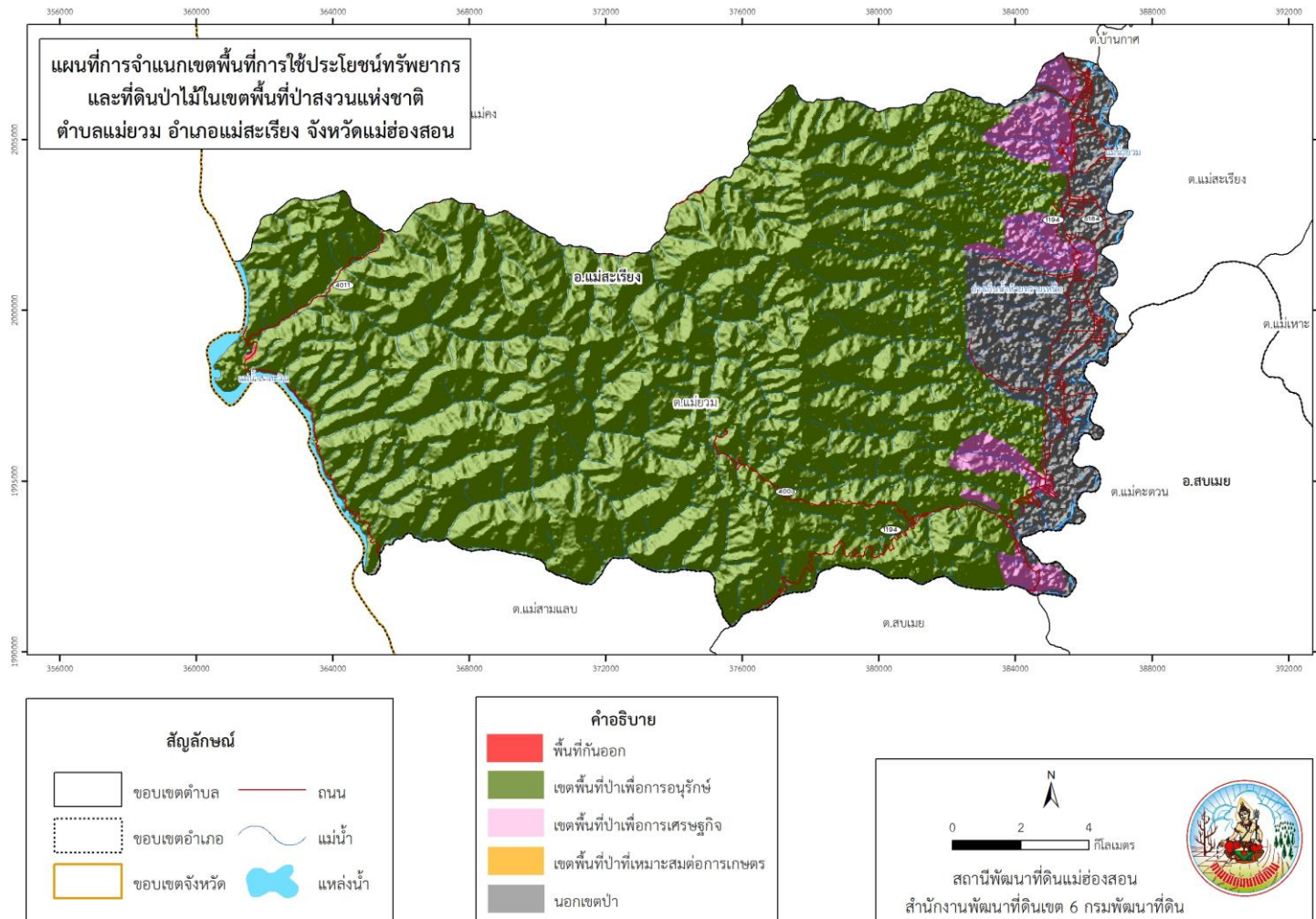
เขตป่า	Zone	เนื้อที่(ไร่)
เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร	Zone A	13
เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์	Zone C	151,071
เขตพื้นที่ป่าเพื่อการเศรษฐกิจ	Zone E	7,935
พื้นที่กันออก	Zone XXX	56
รวม		159,075

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่

- 1) แม่น้ำยวม
- 2) ลำห้วย 11 แห่ง ได้แก่ แม่น้ำยวม ห้วยแม่ป่อ ห้วยปูน ห้วยวอก ห้วยจ้อม ห้วยโผ ห้วยทราย ห้วยแม่กองคา ห้วยบง ห้วยผากาน และห้วยสิงห์หลวง
- 3) หนองน้ำ 11 แห่ง ได้แก่
  1. หนองบ้านทุ่งแพม บ้านทุ่งแพม หมู่ที่ 3
  2. หนองไม้ซาง บ้านห้วยสิงห์ หมู่ที่ 4
  3. หนองขามเปีย บ้านห้วยสิงห์ หมู่ที่ 4
  4. หนองอินทรีย์ บ้านกะปวง หมู่ที่ 8
  5. หนองร้องขึ้นา บ้านกะปวง หมู่ที่ 8
  6. หนองบ้านห้วยบง หมู่ที่ 11
  7. หนองน้ำโรงเรียนบ้านแพะกะปวง หมู่ที่ 12
  8. หนองดงไม้สัก (ตอนที่ 1) บ้านห้วยสิงห์ หมู่ที่ 4
  9. หนองดงไม้สัก (ตอนที่ 2) บ้านห้วยสิงห์ หมู่ที่ 4
  10. หนองแม่กองแป (ตอนที่ 1) บ้านแม่กองแป หมู่ที่ 9
  11. หนองแม่กองแป (ตอนที่ 2) บ้านแม่กองแป หมู่ที่ 9

3.2.2 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ประปาหมู่บ้าน 45 แห่ง ได้แก่
  1. บ้านน้ำดิบ 4 แห่ง
  2. บ้านห้วยวอก 4 แห่ง
  3. บ้านทุ่งแพม 4 แห่ง
  4. บ้านห้วยสิงห์ 4 แห่ง
  5. บ้านห้วยทราย 3 แห่ง
  6. บ้านห้วยโผ 4 แห่ง
  7. บ้านท่าตาดึง 2 แห่ง
  8. บ้านกะปวง 3 แห่ง
  9. บ้านแม่กองแป 3 แห่ง
  10. บ้านแม่กองคา 3 แห่ง
  11. บ้านห้วยบง 4 แห่ง
  12. บ้านแพะกะปวง 3 แห่ง
  13. บ้านจอมกิตติ 4 แห่ง
- 2) ฝ่ายน้ำล้น จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ หมู่ที่ 5,6, 7, 9, 11
- 3) บ่อน้ำบาดาล จำนวน 47 แห่ง ได้แก่ หมู่ที่ 1,2,3,4,5,6,8,9,11,12,13
- 4) บ่อน้ำตื้น จำนวน 396 แห่ง ได้แก่ หมู่ที่ 1 - หมู่ที่ 13
- 5) บ่อโยก จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ หมู่ที่ 1,2,3,4,5,8,11,12

6) อ่างเก็บน้ำ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยสิงห์หลวง บ้านห้วยสิงห์ หมู่ที่ ๔ และ อ่างเก็บน้ำห้วยทรายเหนือ บ้านห้วยทราย หมู่ที่ ๕

- 7) สระน้ำ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่
1. สระน้ำบ้านห้วยทราย หมู่ที่ 5
  2. สระน้ำห้วยเคี้ยว บ้านห้วยไผ่ หมู่ที่ 6
  3. สระน้ำโรงเรียนบ้านแม่กองคา หมู่ที่ 10
  4. สระน้ำหน้าวัดห้วยบง บ้านห้วยบง หมู่ที่ 11

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 รูปภาพที่ 3-2 และ รูปภาพที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 บ่อบาดาล ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
1	18.03971402	97.91572543	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	60	2
2	18.14237108	97.92440504	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	60	8
3	18.14373634	97.92451958	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	36.59	6.1
4	18.1452011	97.92465241	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	36	4.5
5	18.13971065	97.92377855	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	72	4
6	18.14823467	97.92251643	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	84	25
7	18.13582342	97.92517288	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	18	4
8	18.13591151	97.92153328	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	24	5
9	18.13802541	97.92300432	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	30.49	12.2
10	18.13525172	97.92475103	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	48.78	7.62
11	18.13738997	97.9192746	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	36	4
12	18.13898596	97.92347106	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	42.68	6.1
13	18.13640182	97.91872299	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	36.59	6.1
14	18.10551845	97.91812819	'บ่ออุบโภาค-บริโภาค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	45	1

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
15	18.11297713	97.920275	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	34.5	3.47
16	18.11064479	97.92823739	'บ่อเกษตร'	ใช้ได้-น้ำจืด'	48	1.9
17	18.08453162	97.92577858	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	132	2.8
18	18.06083787	97.91640845	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	48	4
19	18.05854911	97.91760348	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	34.5	1.83
20	18.06291665	97.91805859	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	10.5	1.46
21	18.06440945	97.91352373	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	7
22	18.05916118	97.91394336	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	30.49	7.62
23	18.05902251	97.91660854	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	24.39	6.1
24	18.05567516	97.91758328	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	25	2
25	18.07897405	97.92421551	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	1.5
26	18.07911098	97.92446035	'บ่อเกษตร'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	2.1
27	18.08848561	97.92338267	'บ่อเกษตร'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	2
28	18.01602969	97.91291393	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	30
29	18.03070482	97.90306569	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	90	
30	18.13465184	97.92575661	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	20	2
31	18.13235827	97.92609198	'บ่อเกษตร'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	2.1
32	18.13239958	97.92701802	'บ่อเกษตร'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	2.1
33	18.12796626	97.93097695	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	60	2
34	18.12565487	97.92810825	'บ่ออุบโกลค-บริโกลค'	ใช้ได้-น้ำจืด'	90	5

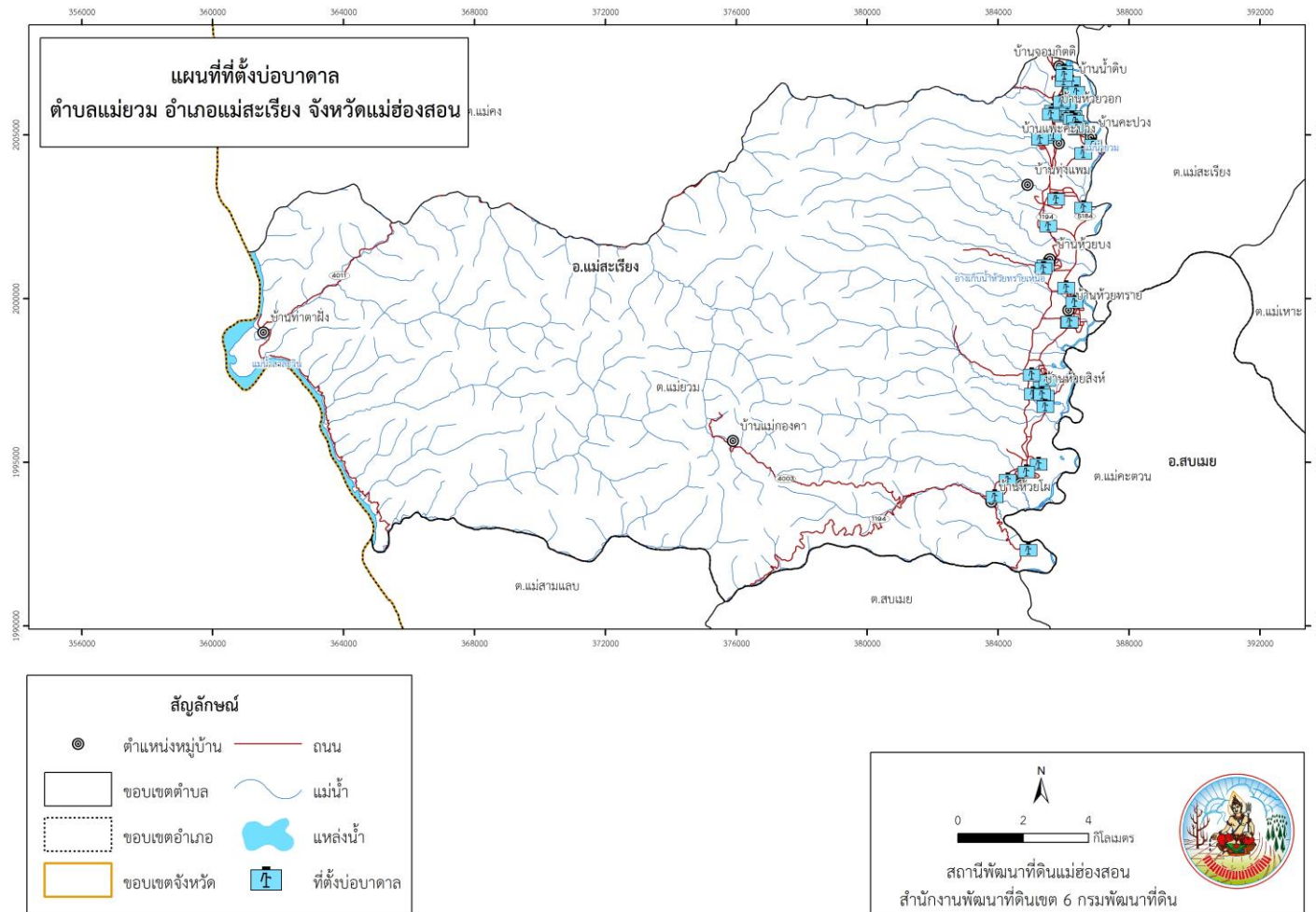
แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยม อำเภอมะเริ่ญ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	Latitude	Longitude				
35	18.1325399	97.92625155	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	34.5	2.59
36	18.03539845	97.90684362	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	67.07	7.62
37	18.03971402	97.91572543	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	54	2
38	18.03762446	97.91215788	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	208	23
39	18.09468775	97.91739139	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	44	16.2
40	18.09381681	97.91679194	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	45	20
41	18.12993033	97.91695746	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	69	36
42	18.13072082	97.919325	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	24.39	6.1
43	18.12947056	97.91555197	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	80	30
44	18.14722467	97.94904706	'บ่อเกษตร'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	66	
45	18.13992514	97.92173553	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	36.59	9.15
46	18.14572998	97.92226711	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	74	15
47	18.14719538	97.92251335	'บ่ออุบโภค-บริโภค'	'ใช้ได้-น้ำจืด'	21	7.4

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-4 แผนที่ที่ตั้งบ่อบาดาล ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

1) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-mw,col) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-s1A : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 937 ไร่ หรือร้อยละ 0.52 ของพื้นที่ตำบล

2) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-spd,col) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน AC-spd,col-s1A : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 561 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินเชิงใหม่ (Cm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Cm-lsA : ชุดดินเชิงใหม่ ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,805 ไร่ หรือร้อยละ 1.01 ของพื้นที่ตำบล

4) ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kp-gm-silA/b : ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,685 ไร่ หรือร้อยละ 2.05 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Kp-silA : ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินลี (Li) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนชันถึงเป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Li-gclD : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนก้อนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 779 ไร่ หรือร้อยละ 0.43 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Li-gclE : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนก้อนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 279 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Mkn-IA : ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,717 ไร่ หรือร้อยละ 0.96 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินแม่ริม (Mr) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsLD : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนก้อนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,076 ไร่ หรือร้อยละ 0.60 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsLE : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนก้อนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 354 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Mr-sLB : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 436 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Mr-sLC : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,846 ไร่ หรือร้อยละ 1.03 ของพื้นที่ตำบล

9) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Sp-mw) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Sp-mw-sLA : ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 252 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Sp-mw-sLB : ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,316 ไร่ หรือร้อยละ 1.85 ของพื้นที่ตำบล

10) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลางเป็นดินร่วนละเอียด (Sp-mw,fl) มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Sp-mw,fl-sLA : ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลางเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 306 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ตำบล

11) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย ดินมีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Sp-sLB : ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,098 ไร่ หรือร้อยละ 0.61 ของพื้นที่ตำบล

12) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 159,820 ไร่ หรือร้อยละ 89.09 ของพื้นที่ตำบล

ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-4 ถึง 3-5 และรูปที่ 3-4 ถึง 3-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยม อำเภอมะเขีง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 3-4 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลแม่ยม อำเภอมะเขีง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-sIA	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	937	0.52
AC-spd,col-sIA	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	561	0.31
Cm-lsA	ชุดดินเชิงใหม่ ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,805	1.01
Kp-gm-silA/b	ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	3,685	2.05
Kp-silA	ชุดดินกำแพงเพชร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	78	0.04
Li-gclD	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนก้อนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	779	0.43
Li-gclE	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนก้อนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	279	0.16
Mkn-lA	ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	1,717	0.96
Mr-gslD	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนก้อนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์	1,076	0.60
Mr-gslE	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนก้อนกรวด ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์	354	0.20
Mr-sIB	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	436	0.24
Mr-sIC	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	1,846	1.03
Sp-mw-sIA	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	252	0.14
Sp-mw-sIB	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	3,316	1.85
Sp-mw,fl-sIA	ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลางเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	306	0.17
Sp-sIB	ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,098	0.61
zSC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์	159,820	89.09
zW	พื้นที่น้ำ	1,038	0.58
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		179,383	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

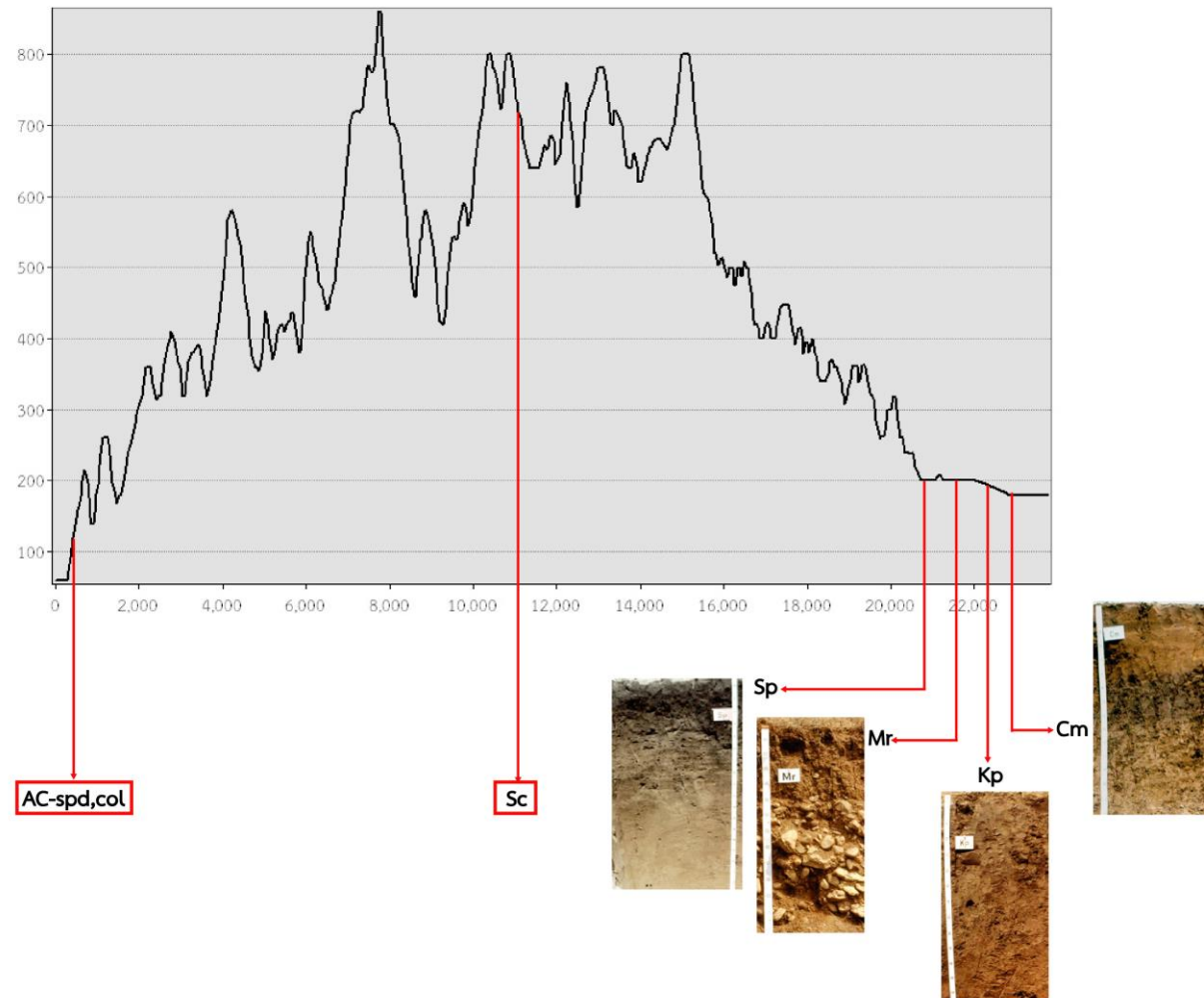
ตารางที่ 3-5 สมบัติดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	การระบายน้ำ	CEC (meq/g)	BS (%)	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็นประโยชน์ (P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม ที่เป็นประโยชน์ (K ₂ O)	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	937	0.52
AC-spd,col-slA	0-2	ค่อนข้างเลว	<10	<35	>150	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง	561	0.31
Cm-slA	0-2	ดี	<10	35-75	>150	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	1,805	1.01
Kp-gm-silA/b	0-2	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	<10	35-75	>150	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	3,685	2.05
Kp-silA	0-2	ดี	<10	35-75	>150	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	78	0.04
Li-gclD	12-20	ดี	10-20	35-75	20-50	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	779	0.43
Li-gclE	20-35	ดี	10-20	35-75	20-50	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	279	0.16
Mkn-lA	0-2	ค่อนข้างเลว	10-20	<35	>150	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	1,717	0.96
Mr-gslD	12-20	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	1,076	0.60
Mr-gslE	20-35	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	354	0.20
Mr-slB	2-5	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	436	0.24
Mr-slC	5-12	ดี	<10	<35	0-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	1,846	1.03
Sp-mw-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	252	0.14
Sp-mw-slB	2-5	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	3,316	1.85
Sp-mw,fl-slA	0-2	ดีปานกลาง	<10	<35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	306	0.17
Sp-slB	2-5	ดี	<10	<35	>150	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ต่ำ	1,098	0.61
zSC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	159,820	89.09
zW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,038	0.58
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										179,383	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

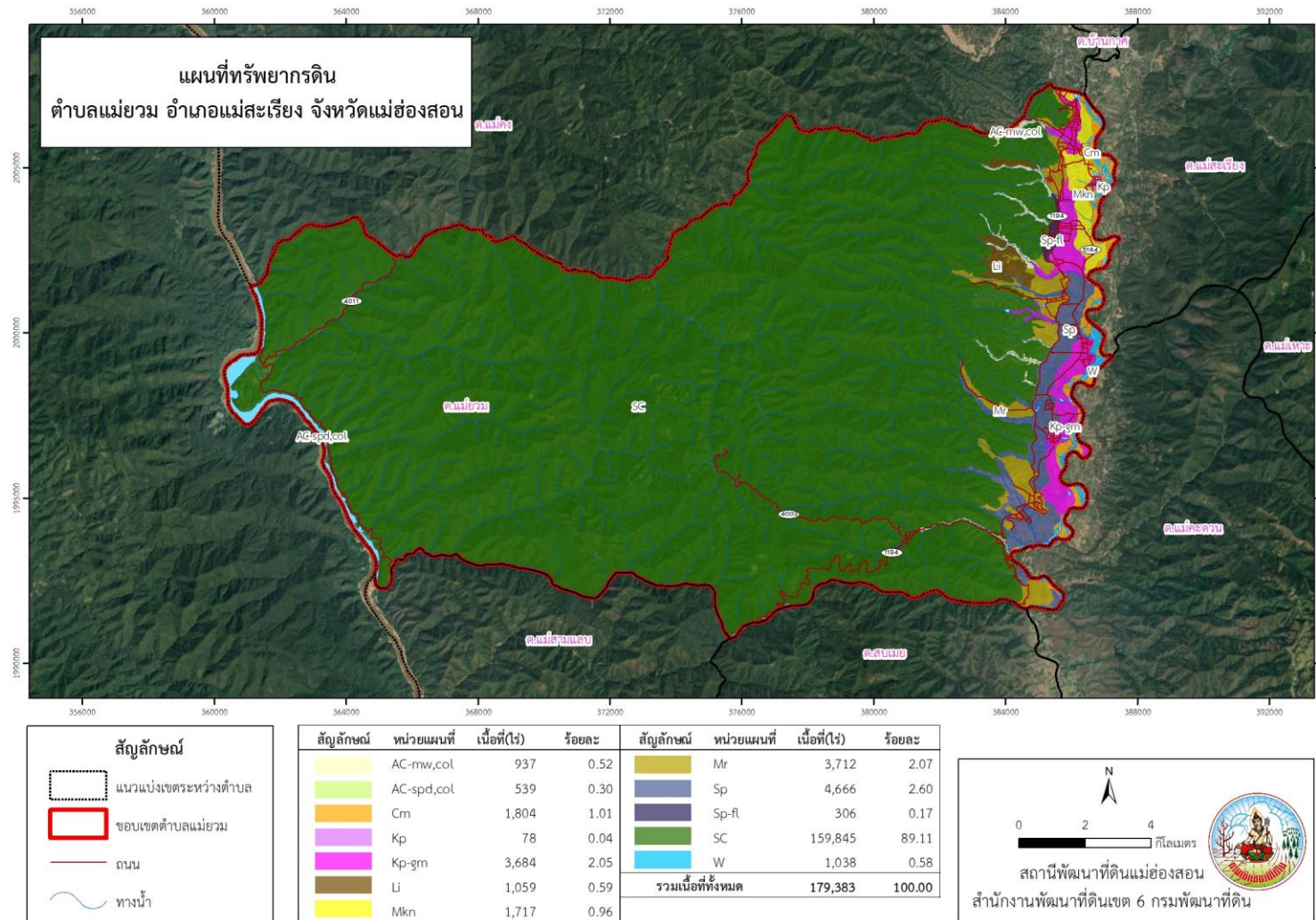

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-5 ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-6 ทรัพยากรดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

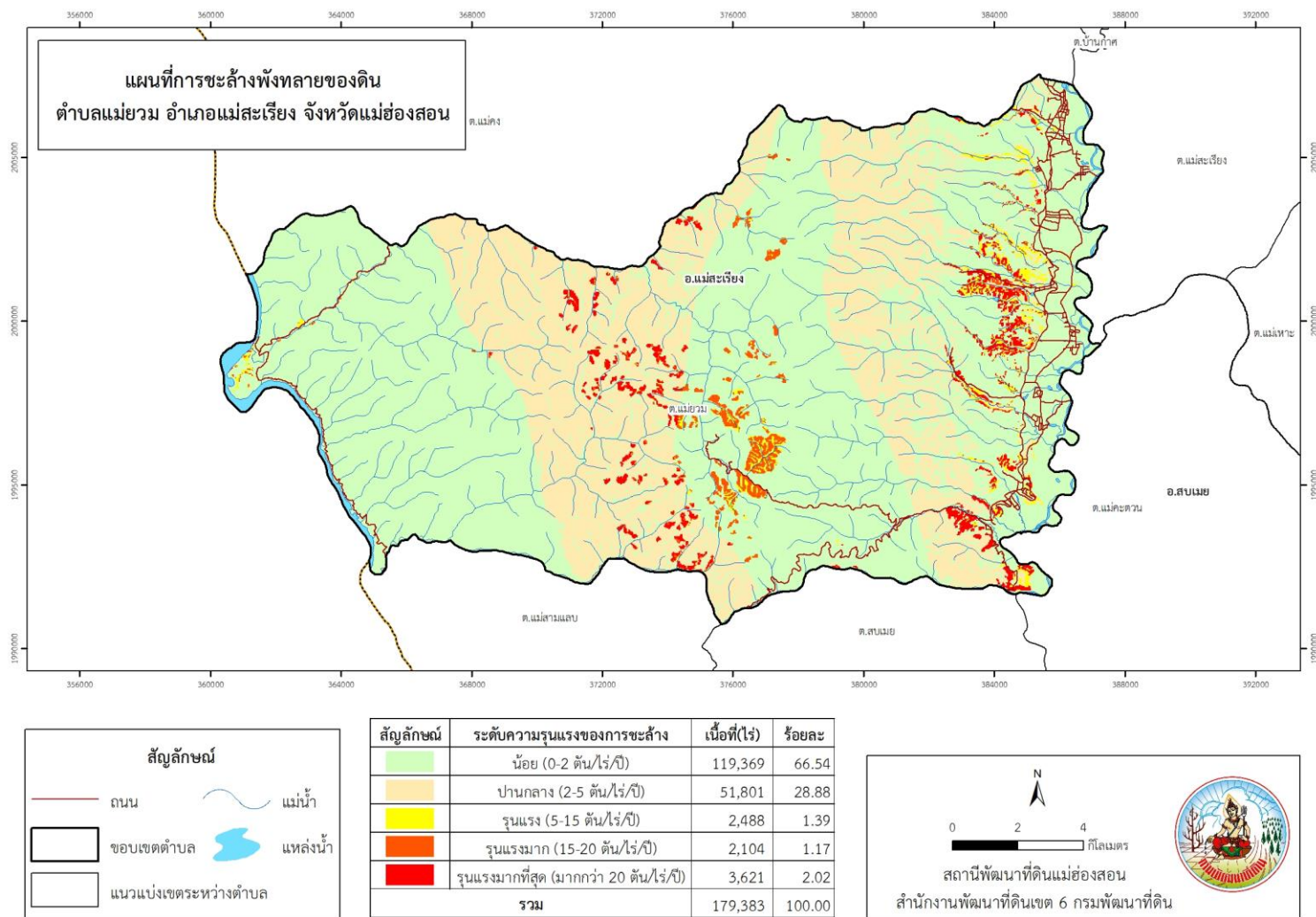
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการชะล้างพังทลายของดินดังรายละเอียดใน ตารางที่ 3-6 และรูปที่ 3-6

ตารางที่ 3-6 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย(0-2 ตัน/ไร่/ปี)	119,369	66.54
ปานกลาง(2-5 ตัน/ไร่/ปี)	51,801	28.88
รุนแรง(5-15 ตัน/ไร่/ปี)	2,488	1.39
รุนแรงมาก(15-20 ตัน/ไร่/ปี)	2,104	1.17
รุนแรงมากที่สุด(>20 ตัน/ไร่/ปี)	3,621	2.02
รวม	179,383	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ววม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 3-7 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลแม่ววม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

(Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- (1) พื้นที่ (Area)
- (2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- (3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- (1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- (2) ความต้องการของชุมชน
- (3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- (4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ผู้ที่จะต้องเข้าร่วมกระบวนการคือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- (1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- (2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- (3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- (4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่าง ๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลแม่ยวม คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ขาดแคลนน้ำ

3) ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

4) เมาซ์พืช ซากผลผลิต

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลแม่ยวม มีความต้องการ 4 ประการ คือ

1) แก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน

2) แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

3) แก้ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง

4) แก้ปัญหาการเผาวัชพืช

1) กรณีการแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย เนื้อที่ 119,771 ไร่ (66.62%)

ปานกลาง เนื้อที่ 51,801 ไร่ (28.81%)

รุนแรง เนื้อที่ 2,488 ไร่ (1.38%)

รุนแรงมาก เนื้อที่ 2,104 ไร่ (1.17%)

รุนแรงมากที่สุด เนื้อที่ 3,621 ไร่ (2.01%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ ดิน และน้ำ

2) กรณีการแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ

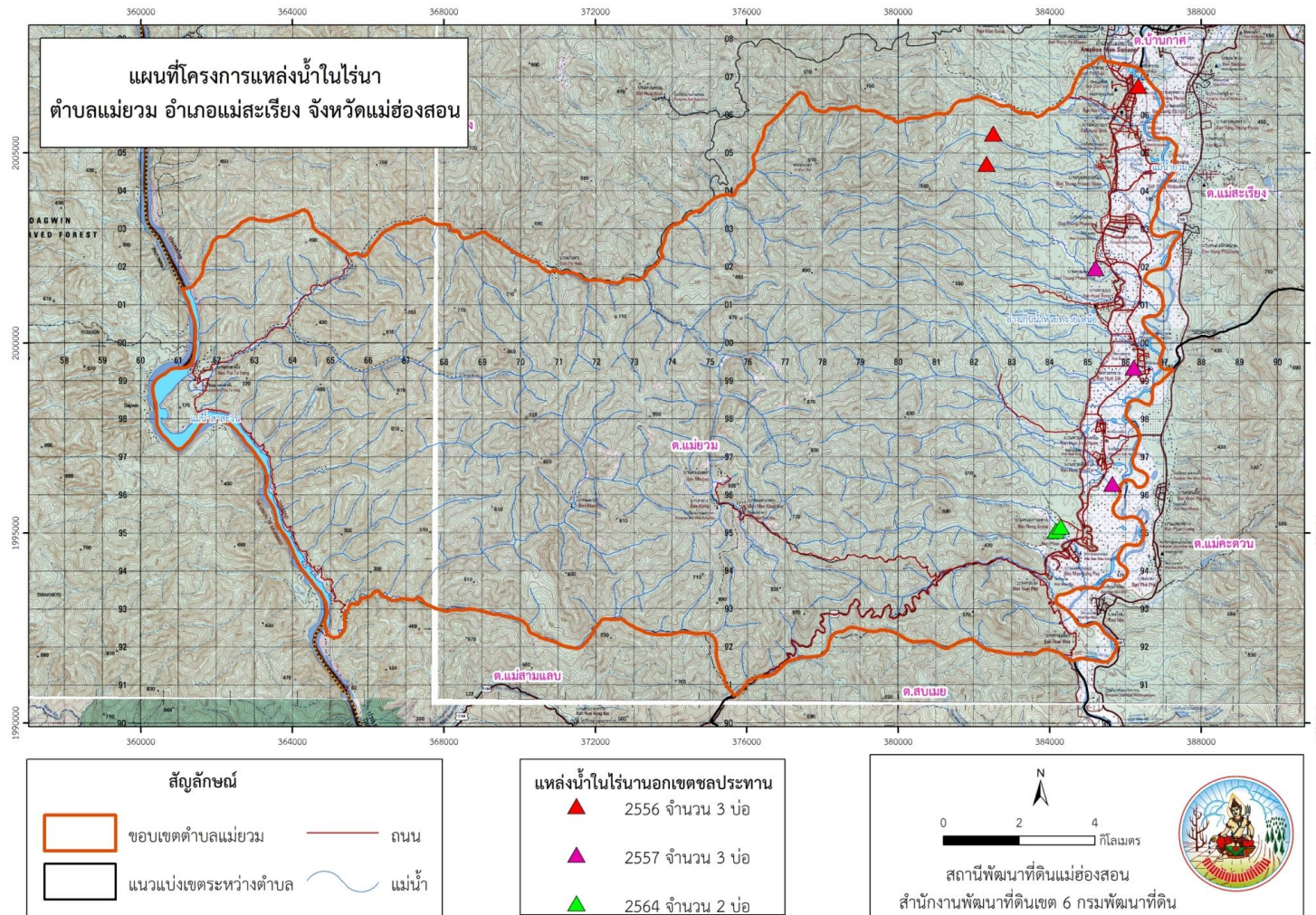
กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลแม่ยวม คือ (1) บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร (2) แหล่งน้ำขนาดเล็ก และ (3) การขุดลอกแหล่งน้ำ ตามธรรมชาติ หนึ่งบ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนาแต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ ขาดแคลนน้ำเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบันมีจำนวน 8 บ่อ (ตารางที่ 4-1 รูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ คือ แม่น้ำยวม ห้วยแม่ป่อ ห้วยปูน ห้วยวอก ห้วยจ้อม ห้วยโผ ห้วยทราย ห้วยแม่กองคา ห้วยบง ห้วยผากาน และห้วยสิงห์หลวง เป็นต้น

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2556	3
2557	3
2564	2

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่มวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 4-1 ที่ตั้งบ่อน้ำในไร่นาที่ดำเนินการก่อสร้างโดยกรมพัฒนาที่ดิน

3) กรณีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากปัจจัยการผลิตทางการเกษตรและค่าจ้างแรงงานค่อนข้างสูง โดยเฉพาะปุ๋ยเคมีมีราคาสูง และเกษตรกรภายในพื้นที่ นิยมใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าปุ๋ยอินทรีย์ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการได้ ได้แก่ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมี ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพใช้ภายในพื้นที่

4) กรณีเผาวัชพืช ซากผลผลิต เนื่องจากวัชพืชและซากผลผลิตในพื้นที่ ตำบลแม่ยวมมีจำนวนมาก และเกษตรกรต้องการปลูกพืชต่อเนื่อง จึงใช้วิธีการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร เพื่อให้มีความรวดเร็วในการจัดการพื้นที่ โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาจากการเผาวัชพืช กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการได้ ได้แก่ ส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมกับชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพโดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 2 ประการ คือ

- 1.1) ระบบเกษตรพันธะสัญญา
- 1.2) การตลาดไม่แน่นอน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) ทำการเกษตรแบบต่อเนื่องไม่มีเวลาพักดิน
- 2.2) ใช้สารเคมีมากเกินไป
- 2.3) ป่าต้นน้ำถูกทำลาย
- 2.4) ต้นทุนการผลิตสูง

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 1 ประการ คือ

- 3.1) ปลูกข้าวโพดมากเกินไป

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) ดินเสื่อมโทรม
- 4.2) น้ำไม่เพียงพอต่อภาคการเกษตร
- 4.3) ผลผลิตตกต่ำ
- 4.4) เสี่ยงสุขภาพ

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
อดีต - ปัจจุบัน

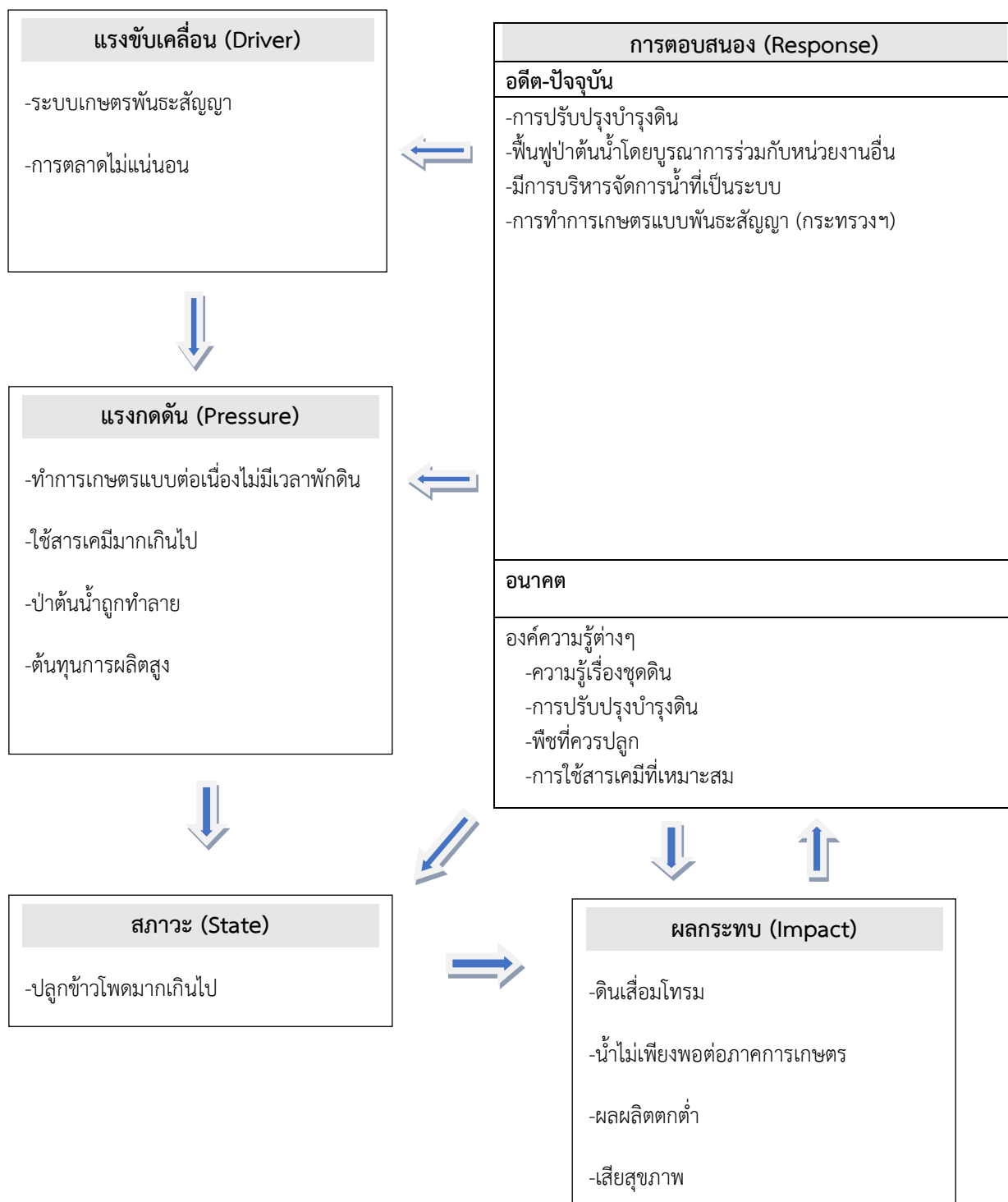
- 5.1) การปรับปรุงบำรุงดิน

- 5.2) ฟื้นฟูป่าต้นน้ำโดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่น
- 5.3) มีการบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบ
- 5.4) การทำการเกษตรแบบพันธะสัญญา (กระทรวงฯ)

อนาคต

- (1) ความรู้เรื่องชุดดิน
  - (2) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - (3) พืชที่ควรปลูก
  - (4) การใช้สารเคมีที่เหมาะสม
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2

รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

- 1) ข้าวโพด - ข้าวนา เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดในช่วงเดือน พฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน และปลูกข้าวนาในช่วงเดือน มิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน
- 2) ข้าวโพด - ข้าวโพด เกษตรกรจะปลูกข้าวโพด ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน และปลูกข้าวโพดอีกครั้งในเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม
- 3) ถั่วเหลือง - ข้าวโพด เกษตรกรจะปลูกถั่วเหลือง ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน และปลูกข้าวโพดในเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม
- 4) ลำไย,กล้วย เกษตรกรจะปลูกลำไยและกล้วยในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งสามารถปลูกได้เกือบตลอดปี

4.3.2 พื้นที่ดอน

- 1) ข้าวนา เกษตรกรจะปลูกข้าวนา ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนพฤศจิกายน
  - 2) ข้าวโพด เกษตรกรจะปลูกข้าวโพด ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม
  - 3) ถั่วเหลือง เกษตรกรจะปลูกถั่วเหลือง ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม
  - 4) ข้าวไร่ เกษตรกรจะปลูกข้าวไร่ ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคม
  - 5) ฟักทอง เกษตรกรจะปลูกฟักทอง ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน
- (รูปที่ 4-3)

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
1. ข้าวโพด-ข้าวนา	ข้าวโพด 1						ข้าวนา				ข้าวโพด 1	
2. ข้าวโพด-ข้าวโพด	ข้าวโพด 1						ข้าวโพด 2				ข้าวโพด 1	
3. ถั่วเหลือง-ข้าวโพด	ถั่วเหลือง						ข้าวโพด					
4. ลำไย กล้าย	ลำไย,กล้าย											
บริเวณพื้นที่ดอน												
1. ข้าวนา						ข้าวนา						
2. ข้าวโพด						ข้าวโพด						
3. ถั่วเหลือง						ถั่วเหลือง						
4. ข้าวไร่				ข้าวไร่								
5. ฟักทอง				ฟักทอง								

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 7 ชุดดิน และ 2 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลักที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน มี 9 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวไร่ ถั่วลิสง ถั่วเหลือง กระเทียม มะม่วง มะขาม และลำไย

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล (บัณฑิตศิริ และคำรณ ไทรพิง, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

คุณภาพที่ดินที่มีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ หน่วยแผนที่ AC-mw,col-sIA AC-spd,col-sIA Kp-gm-silA/b และ Mkn-lA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ดิน Sp-mw-sIA Sp-mw-sIB และ Sp-mw,fl-sIA

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Cm-lsA Kp-silA Mr-sIB Mr-sIC และ Sp-sIB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclD Li-gclE Mr-gsLD Mr-gsLE และ zSC

ข้าวโพด

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

คุณภาพที่ดินที่มีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ หน่วยแผนที่ Cm-lsA และ Kp-silA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Sp-mw-sIA Sp-mw-sIB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-sIB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหาย จากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spD,col-sIA Kp-gm-silA/b Li-gclD Mkn-lA Mr-gslD Mr-sIB และ Mr-sIC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclE Mr-gslE และ zSC

ข้าวโพดหลังฤดูทำนา

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

มีการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งหลังฤดูทำนาในบริเวณดินที่ราบต่ำ และดินดอนที่มีการทำคันนาเพื่อกักเก็บน้ำ โดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทานเป็นหลัก คุณภาพที่ดินที่มีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ หน่วยแผนที่ AC-mw,col-sIA AC-spD,col-sIA Mkn-lA และ Kp-gm-silA/b

ข้าวไร่

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

คุณภาพที่ดินที่มีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ หน่วยแผนที่ Cm-lsA และ Kp-silA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Sp-mw-sIA Sp-mw-sIB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-sIB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหาย จากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA Kp-gm-silA/b Li-gclD Mkn-lA Mr-gslD Mr-slB และ Mr-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclE Mr-gslE และ zSC

ถั่วลิสง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Cm-lsA Kp-silA Sp-mw-sIA Sp-mw-slB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA Kp-gm-silA/b Li-gclD Mkn-lA Mr-gslD Mr-slB และ Mr-slC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclE Mr-gslE และ zSC

ถั่วเหลือง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Cm-lsA Kp-silA Sp-mw-sIA Sp-mw-slB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของ

สภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA Kp-gm-silA/b Li-gclD Mkn-lA Mr-gslD Mr-sIB และ Mr-sIC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclE Mr-gslE และ zSC

กระเทียม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ ดิน AC-mw,col-sIA Cm-lsA Kp-silA Mr-sIB Mr-sIC Sp-mw-sIA Sp-mw-sIB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-sIB

กระเทียมหลังฤดูทำนา

ชั้นที่มีความเหมาะสมสูง (S1)

มีการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งหลังฤดูทำนาในบริเวณดินที่ราบต่ำ และดินดอนที่มีการทำคันนาเพื่อกักเก็บน้ำ โดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทานเป็นหลัก คุณภาพที่ดินมีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ หน่วยแผนที่ Mkn-lA และ Kp-gm-silA/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

มีการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งหลังฤดูทำนาในบริเวณดินที่ราบต่ำ โดยอาศัยน้ำจากระบบชลประทานเป็นหลัก พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ AC-mw,col-sIA และ AC-spd,col-sIA

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Cm-lsA Kp-silA Sp-mw-sIA Sp-mw-sIB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-sIB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA Kp-gm-silA/b และ Mkn-lA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclD Li-gclE Mr-gslD Mr-gslE Mr-slB Mr-slC และ zSC

มะขาม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Sp-mw-sIA Sp-mw-sIB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-sIB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA Kp-gm-silA/b และ Mkn-lA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclD Li-gclE Mr-gslD Mr-gslE Mr-slB Mr-slC และ zSC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอุดมสมบูรณ์ของดิน (s) คือ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Cm-lsA Kp-silA Sp-mw-sIA Sp-mw-sIB Sp-mw,fl-sIA และ Sp-sIB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) คือ หน่วยแผนที่ AC-spd,col-sIA Kp-gm-silA/b และ Mkn-lA

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) คือ หน่วยแผนที่ Li-gclD Li-gclE Mr-gslD Mr-gslE Mr-slB Mr-slC และ zSC

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพด	ข้าวโพดหลังนา	ข้าวไร่	ถั่วลิสง	ถั่วเหลือง	กระเทียม	กระเทียมหลังนา	มะม่วง	มะขาม	ลำไย
AC-mw,col-slA	S1	S2o	S1	S2o	S2os	S2os	S2s	S2s	S2s	S2o	S2s
AC-spd,col-slA	S1	S3o	S1	S3o	S3o	S3o	S3o	S2s	S3o	S3o	S3o
Cm-lsA	S3o	S1	-	S1	S2s	S2s	S2s	-	S2s	S1	S2s
Kp-gm-silA/b	S1	S3o	S1	S3o	S3o	S3o	S3o	S1	S3o	S3o	S3o
Kp-silA	S3o	S1	-	S1	S2s	S2s	S2s	-	S2s	S1	S2s
Li-gclD	N	S3re	-	S3re	S3re	S3re	S3e	-	N	N	N
Li-gclE	N	N	-	N	N	N	N	-	N	N	N
Mkn-lA	S1	S3o	S1	S3o	S3o	S3o	S3o	S1	S3o	S3o	S3o
Mr-gslD	N	S3re	-	S3re	S3re	S3re	S3e	-	N	N	N
Mr-gslE	N	N	-	N	N	N	N	-	N	N	N
Mr-slB	S3o	S3r	-	S3r	S3r	S3r	S2sre	-	N	N	N
Mr-slC	S3oe	S3r	-	S3r	S3r	S3r	S2sre	-	N	N	N
Sp-mw-slA	S2os	S2os	-	S2os	S2os	S2os	S2s	-	S2s	S2os	S2s
Sp-mw-slB	S2ose	S2os	-	S2os	S2os	S2os	S2s	-	S2s	S2os	S2s
Sp-mw,fl-slA	S2os	S2os	-	S2os	S2os	S2os	S2s	-	S2s	S2os	S2s
Sp-slB	S3o	S2s	-	S2s	S2s	S2s	S2s	-	S2s	S2s	S2s
zSC	N	N	-	N	N	N	N	-	N	N	N
zW	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-4

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน: o = ความเป็นประโยชน์ของอ็อกซิเจนต่อรากพืช   s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร
r = สภาพการหยั่งลึกของราก   e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวณและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5.การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4.การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ 2.2 การใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่าง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่าง ยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดินของ ประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560- 2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตร ปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบ การบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 1 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 การพัฒนาเศรษฐกิจเกษตรสร้างสรรค์ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อมเพื่อลดฝุ่นควัน
9	แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2561- 2565	ประเด็นการพัฒนาที่ 3 ยกระดับคุณภาพชีวิต แก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประเด็นการพัฒนาที่ 4 การจัดการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2564	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต การจัดการ สินค้าเกษตร และความมั่นคงด้านอาหาร ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาทรัพยากรการเกษตรอย่างมี ประสิทธิภาพ สมดุลและยั่งยืน
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ.2561- 2565)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การ พัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชนและการเกษตรแบบ ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวมใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2562 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดแม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2562 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่มะยม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตพื้นที่อื่นๆ และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่มะยม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	161,416	89.98
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	11,217	6.26
2.1 เขตนาข้าว	7,951	4.44
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	1,807	1.01
2) เขตทำนาพื้นที่ดอน	6,144	3.43
2.2 เขตปลูกพืชไร่	2,328	1.30
1) ข้าวโพด	1,624	0.91
2) ข้าวไร่	70	0.04
3) ถั่วเหลือง	435	0.24
4) พืชไร่ผสม	199	0.11
2.3 ไม้ผล	597	0.33
2.4 ไม้ยืนต้น	341	0.19
3. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,560	1.98
4. พื้นที่อื่นๆ	1,889	1.05
5. พื้นที่แหล่งน้ำ	1,301	0.73
รวม	179,383	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

1. เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 161,416 ไร่ หรือร้อยละ 89.98 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรีได้แก่ อุทยานแห่งชาติสาละวิน ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ยวมฝั่งขวาและป่าสาละวิน รวมไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าที่ปัจจุบันมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำสาละวินตอนบน และแม่น้ำยวมตอนล่าง

2. เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 11,217 ไร่ หรือร้อยละ 6.26 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

2.1 เขตนาข้าว

1) **เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม** มีเนื้อที่ 1,807 ไร่ หรือร้อยละ 1.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อน (AC) และชุดดินแม่ขาน (Mkh)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง อินทรีย์วัตถุต่ำ
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ข้าวโพด กระเทียม และถั่วเหลือง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ

- ส่งเสริมและสาธิตการไถกลบตอซังและผลิตปุ๋ยหมัก พด.

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) *กรมส่งเสริมสหกรณ์* จัดหาตลาดสินค้าเกษตร
- 2) *กรมวิชาการเกษตร* สนับสนุนการอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP
- 3) *กรมชลประทาน* สนับสนุนจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำในฤดู

แล้ง

4) *กรมส่งเสริมการเกษตร* อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) /อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูกพืช

2) **เขตทำนาพื้นที่ดอน** มีเนื้อที่ 6,144 ไร่ หรือร้อยละ 3.43 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) และดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Sp-mw) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง อินทรีย์วัตถุต่ำ
- หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ ทำให้ไถพรวนยาก และทำให้ข้าวแตกกอยาก
- ในช่วงฝนตกชุกอาจมีน้ำไหลบ่าสร้างความเสียหายให้กับข้าวที่ปลูก
- เสี่ยงขาดแคลนน้ำ ในช่วงที่ฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงดินกรด
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- การปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ข้าวโพด กระเทียม และถั่วเหลือง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ

- การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด โดยการจัดหาปูนโดโลไมท์และสนับสนุนปูนโดโล
ไมท์

- การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

- สนับสนุนการก่อสร้างบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ จัดหาตลาดสินค้าเกษตร
- 2) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนการอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP
- 3) กรมชลประทาน สนับสนุนจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำในฤดู
แล้งและซ่อมแซมคลองส่งน้ำสายใหญ่

4) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่/อบรมให้ความรู้
เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ย
ชุมชน) /อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูก ดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูกพืช

2.2 เขตปลูกพืชไร่

1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 1,624 ไร่ หรือร้อยละ 0.91 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน
เขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง
(Sp-mw) ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) และชุดดินแม่ริม (Mr) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง อินทรีย์วัตถุต่ำ
- ดินตื้นเป็นอุปสรรคในการชอนไชของรากพืช

- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำเนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงดินกรด
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ

- การปรับปรุงพื้นที่ดินกรด โดยการจัดการปุ๋ยอินทรีย์และสนับสนุนปุ๋ยอินทรีย์
ไม่ทำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนการอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP

2) กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) /อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูก
ดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูกพืช

2) เขตปลูกข้าวไร่ มีเนื้อที่ 70 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้
ส่วนใหญ่ คือ ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Sp-mw) ชุดดินแมริม (Mr) และ
พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อินทรีย์วัตถุต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการ
ใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ
- การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) /อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูก ดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูกพืช

3) เขตปลูกถั่วเหลือง มีเนื้อที่ 435 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-mw,col) ชุดดินแมร์ิม (Mr) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง อินทรีย์วัตถุต่ำ
- ดินตื้นเป็นอุปสรรคในการซอกไซของรากพืช
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
- ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ
- การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมวิชาการเกษตร สนับสนุนการอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP

2) กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) /อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูก ดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูกพืช

4) เขตปลูกพืชไร่ผสม มีเนื้อที่ 199 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-mw,col) ดินคล้ายชุดดินกำแพงเพชรที่มีจุดประสีเทา (Kp-gm) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Sp-mw) ชุดดินแมร์ิม (Mr) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำถึงปานกลาง อินทรีย์วัตถุต่ำ
- ดินตื้นเป็นอุปสรรคในการซบซึมน้ำของรากพืช
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน
- ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี

ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ

- การก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) / อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูกพืช

2.3 เขตปลูกไม้ผล

มีเนื้อที่ 597 ไร่ หรือร้อยละ 0.33 ของ เนื้อที่ตำบล ในเขตนี้ส่วนใหญ่มีการปลูกกล้วย มะม่วง มะขาม ลำไย และลิ้นจี่ ชุดดินส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-mw,col) ชุดดินเชิงใหม่ (Cm) ชุดดินแมริม (Mr) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Sp-mw) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลางเป็นดินร่วนละเอียด (Sp-mw,fl) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อินทรีย์วัตถุต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ในช่วงฝนตกชุกอาจมีน้ำไหลบ่าสร้างความเสียหายให้กับพืชที่ปลูก
- ดินตื้นเป็นอุปสรรคในการซบซึมน้ำของรากพืช
- มีการชะล้างพังทลายของดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราส่วนที่เหมาะสม

- พัฒนาระบบการใช้น้ำแก่พืชที่เหมาะสม

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) / อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูกพืช/ ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลำไย มะม่วง

2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น

มีเนื้อที่ 341 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของ เนื้อที่ตำบล ในเขตนี้ส่วนใหญ่มีการปลูกยางพารา สัก และไม้ ชุดดินส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง เป็นดินร่วนหยาบ (Ac-mw,col) ชุดดินเชียงใหม่ (Cm) ชุดดินแมริม (Mr) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Sp-mw) ดินคล้ายชุดดินสันป่าตองที่มีการระบายน้ำดีปานกลางเป็นดินร่วนละเอียด (Sp-mw,fl) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (zSC) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ อินทรีย์วัตถุต่ำ
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ในช่วงฝนตกชุกอาจมีน้ำไหลบ่าสร้างความเสียหายให้กับพืชที่ปลูก
- ดินตื้นเป็นอุปสรรคในการชอนไชของรากพืช

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ปลูกพืชคลุมดินระหว่างไม้ยืนต้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยคอก

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนสารเร่ง พด. และน้ำหมักชีวภาพ

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมส่งเสริมการเกษตร อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน)

3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 3,560 ไร่ หรือร้อยละ 1.98 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยชุมชนที่อยู่อาศัย สถานบริการและสถาบันต่างๆ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โรงงานอุตสาหกรรม ลานตากและ แหล่งรับซื้อทางการเกษตร จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) โดยคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

4. พื้นที่อื่นๆ

มีเนื้อที่ 1,889 ไร่ หรือร้อยละ 1.05 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่หาดทราย พื้นที่ลุ่ม พืชหญ้าธรรมชาติ พืชหญ้าสลับไม้พุ่มและไม้ละเมาะ จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) โดยคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

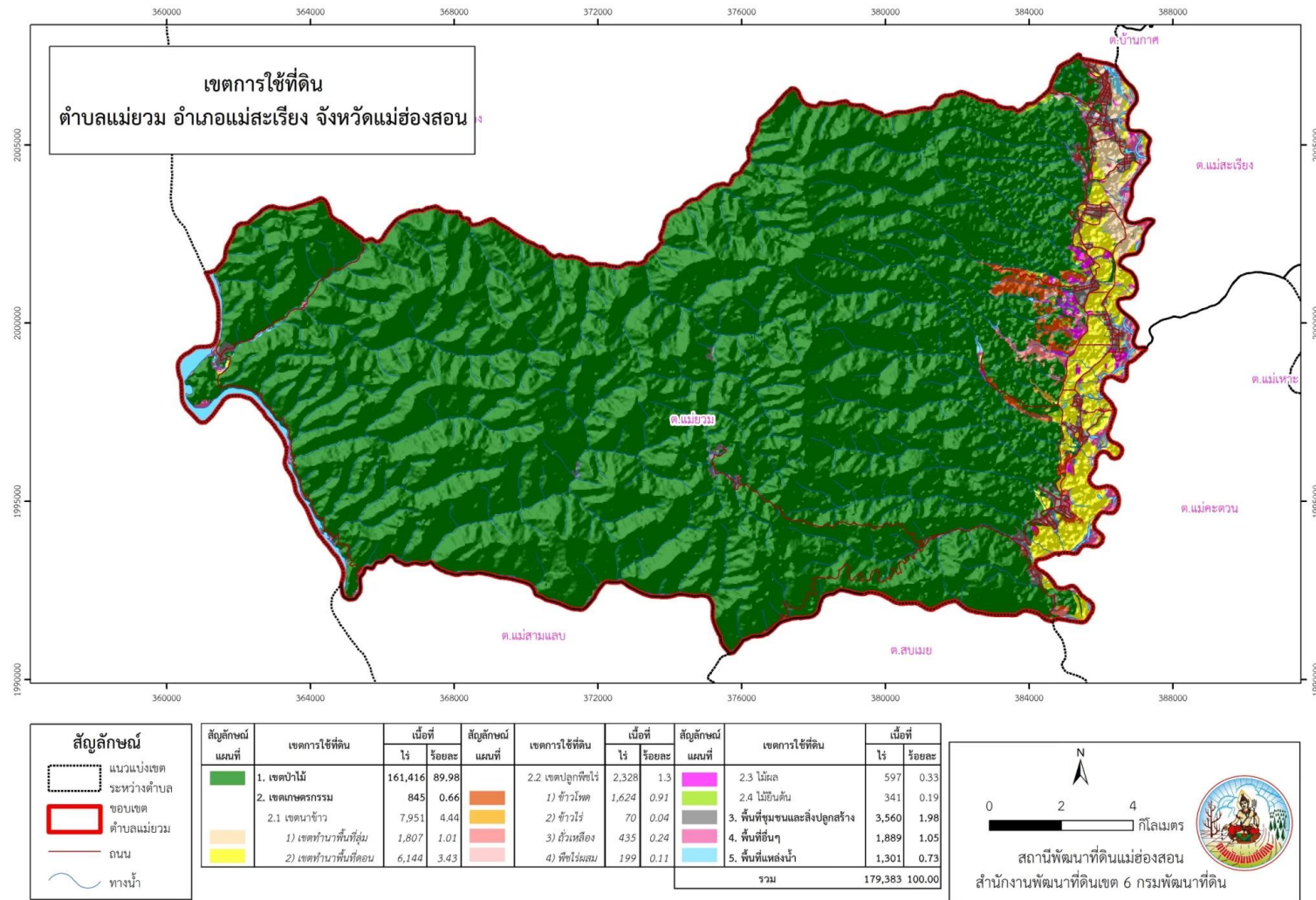
5. พื้นที่แหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 1,301 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึงต่างๆ และอ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1. ข้าวโพด-ปอเทือง-ข้าวนา	ข้าวโพด 1		ปอเทือง		ข้าวนา		ข้าวโพด 1						
2. ข้าวโพด-ปอเทือง-ข้าวโพด	ข้าวโพด 1		ปอเทือง		ข้าวโพด 2		ข้าวโพด 1						
3. ถั่วเหลือง-ข้าวโพด	ถั่วเหลือง				ข้าวโพด								
4. ลำไย กล้วย	ลำไย, กล้วย												
บริเวณพื้นที่ดอน													
1. ข้าวนา - ปอเทือง					ปอเทือง		ข้าวนา						
2. ข้าวโพด - ปอเทือง					ปอเทือง		ข้าวโพด						
3. ถั่วเหลือง					ถั่วเหลือง								
4. ข้าวไร่					ข้าวไร่								
5. พักทอง					พักทอง								

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลแม่ยวมให้แก้ไขปัญหารวม 4 ประการ คือ 1) **แก้ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน** 2) **แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ** 3) **แก้ปัญหาต้นทุนการผลิตสูง** 4) **แก้ปัญหาการเผาวัชพืช** นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหาแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหาทั้ง 4 ประการได้

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2565

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวมไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลแม่ยวม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินแม่ฮ่องสอน เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

และ

7.2 ตัวชี้วัด

7.2.1 กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การบริหารจัดการน้ำ
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
  - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
  - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
  - 1.1.3) ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
  - 1.1.4) พัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
  - 1.1.5) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
  - 1.1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
  - 1.1.7) ไถกลบตอซัง
  - 1.1.8) ผลิตปุ๋ยหมักสูตร พด.

- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
    - 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
  - 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
    - 1.3.1) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน
  - 2) เขตปลูกพืชไร่ ไม้ผลและไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้
    - 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
      - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
      - 2.1.2) ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
      - 2.1.3) พัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
      - 2.1.4) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
      - 2.1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
      - 2.1.6) ไถกลบตอซัง
      - 2.1.7) ผลิตปุ๋ยหมักสูตร พด.
    - 2.2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
      - 2.2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝกเพื่อแจกจ่าย)
      - 2.2.2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน
- (ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) จัดหาตลาดสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์)
- 1.2) การอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP (กรมวิชาการเกษตร)
- 1.3) อบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้งและโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก (กรมชลประทาน)

ตาราง 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1) การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.1 เขตทำนา 7,951 ไร่	1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	2,250
	1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	89,250
	1.3) ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	6,000
	1.4) พัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี	5,700
	1.5) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	42,500
	1.6) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	750
	1.7) ไถกลบตอซัง	345,000
	1.8) ผลิตปุ๋ยหมักสูตร พด.	170,000
	2) การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	53,400
	3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน	1,700,000

ตาราง 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตพืชไร่ 2,328 ไร่	1) การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 ไม้ผล 597 ไร่	1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,500
1.4 ไม้ยืนต้น 341 ไร่	1.2) ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	3,000
	1.3) พัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี	5,700
	1.4) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	8,500
	1.5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	150
	1.6) ไถกลบตอซัง	172,500
	1.7) ผลิตปุ๋ยหมักสูตร พด.	272,000
	2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	2.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝกเพื่อแจกจ่าย)	36,500
	2.2) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน	1,250,000

ตาราง 7-2 สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตทำนา 7,951 ไร่</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดหาตลาดสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) 2. การอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP (กรมวิชาการเกษตร) 3. จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง และซ่อมแซมคลองส่งน้ำสายใหญ่ (กรมชลประทาน) 4. ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 5. อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) (กรมส่งเสริมการเกษตร) 6. อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูก ดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูก (กรมส่งเสริมการเกษตร)
<p>1.2 เขตพืชไร่ 2,328 ไร่</p> <p>1.3 ไม้ผล 597 ไร่</p> <p>1.4 ไม้ยืนต้น 341 ไร่</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การอบรมให้ความรู้/การจัดการ GAP (กรมวิชาการเกษตร) 2. อบรมให้ความรู้เรื่องการผลิตการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การวิเคราะห์ดินและใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ศูนย์ดินและปุ๋ยชุมชน) (กรมส่งเสริมการเกษตร) 3. อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูก ดูแลรักษา การจัดการโรคและแมลงในการปลูก (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลำไย มะม่วง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	250	250	250	250	250	1,250	3,750	3,750	3,750	3,750	3,750	18,750	พด.
เขตนาข้าว	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	3	3	3	3	3	15	89,250	89,250	89,250	89,250	89,250	446,250	พด.
เขตนาข้าว เขตพืชไร่	1.3 ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	600	600	600	600	600	3,000	9,000	9,000	15,000	15,000	15,000	63,000	พด.
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	1.4 พัฒนาต่อยอดกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	14,250	14,250	14,250	14,250	14,250	71,250	พด.
เขตนาข้าว เขตพืชไร่	1.5 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	ตัน	30	30	30	30	30	150	51,000	51,000	119,000	119,000	119,000	459,000	พด.
เขตนาข้าว เขตพืชไร่	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	60	60	60	60	60	300	900	900	2,100	2,100	2,100	8,100	พด.
เขตนาข้าว เขตพืชไร่	1.7 โกลบตอซัง	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	517,500	517,500	414,000	414,000	414,000	2,277,000	พด.
เขตนาข้าว เขตพืชไร่ เขต ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.8 ผลิตปุ๋ยหมักสูตร พด.	ตัน	130	30	130	130	130	650	442,000	442,000	102,000	102,000	102,000	1,190,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2565-2569) (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2565	2566	2567	2568	2569		2565	2566	2567	2568	2569		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตนาข้าว	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	3	2	2	2	2	11	53,400	35,600	35,600	35,600	35,600	195,800	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตไม้ผล	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (แฝกเพื่อแจกจ่าย)	กล้า	50,000	30,000	30,000	20,000	20,000	150,000	36,500	21,900	21,900	14,600	14,600	109,500	พต.
เขตนาข้าว เขตพืชไร่	3.2 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม - ดอน	ไร่	1,200	-	1,200	1,200	1,200	4,800	3,000,000	-	3,000,000	3,000,000	3,000,000	12,000,000	พต.

หมายเหตุ งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS),
Rome.

_____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.

ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific
Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.

NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering,
and Medicine, Washington, D.C.

Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin
Heidelberg

บทที่ 2

กรมการปกครอง. 2563. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (สำนักทะเบียนอำเภอแม่สะเรียง พ.ศ.
2563)**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมการพัฒนาชุมชน. 2562. **รายได้-รายจ่ายต่อครัวเรือน ตำบลบ้านแม่ยวม ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2560. **ภูมิอากาศจังหวัดแม่ฮ่องสอน**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
แหล่งที่มา: [http://climate.tmd.go.th/data/province/เหนือ/ภูมิอากาศแม่ฮ่องสอน.
pdf](http://climate.tmd.go.th/data/province/เหนือ/ภูมิอากาศแม่ฮ่องสอน.pdf), พ.ศ 2562.

_____. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ
และสังคม. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2563. **ข้อมูล
สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดแม่ฮ่องสอน**. ไฟล์ข้อมูล.

เทศบาลตำบลแม่ยวม. 2563. **แผนพัฒนาท้องถิ่นห้าปี (พ.ศ. 2561-2565)**.

เทศบาลตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ไฟล์ข้อมูล.

เทศบาลตำบลแม่ยวม. 2563. **อาณาเขตและการคมนาคมขนส่ง ปี 2563**.

เทศบาลตำบลแม่ยวม อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2562. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล**. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
ไฟล์ข้อมูล.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรพิง. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผน
การใช้ที่ดิน ระดับตำบล**.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มภาคเหนือ.

2561. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน1 พ.ศ.2561-2565. ไฟล์ข้อมูล.

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2564. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัด

แม่ฮ่องสอน พ.ศ. 2564. ไฟล์ข้อมูล.

_____ . 2561. แผนพัฒนาจังหวัดแม่ฮ่องสอน (พ.ศ. 2561-2565). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2560. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการ

บริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560. แผนพัฒนากลุ่มภาคเหนือ. (พ.ศ.2560-

2565) ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25

กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. 2561. ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

(พ.ศ. 2561-2565). ไฟล์ข้อมูล.

เทศบาลตำบลแม่ยวม. 2561. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลแม่ยวม (พ.ศ. 2561-2565).

ไฟล์ข้อมูล.

กรมพัฒนาที่ดิน
ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร
กรุงเทพฯ